

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ (ฉบับประชาชน)

THAILAND EDUCATION SCHEME IN BRIEF (2017 - 2036)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

๓๗๙.๕๙๓

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ส ๖๙๑ ฝ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ ฉบับประชาชน

๗๔ หน้า

ISBN : ๙๗๘-๖๑๖-๒๗๐-๑๓๒-๙

๑. แผนการศึกษาแห่งชาติ ๒. ฉบับประชาชน ๓. ชื่อเรื่อง

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ ฉบับประชาชน

สิ่งพิมพ์ สกศ.

อันดับที่ ๑๔/๒๕๖๐

พิมพ์ครั้งที่ ๑

กันยายน ๒๕๖๐

จำนวน

๕,๐๐๐ เล่ม

ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๙๙/๒๐ ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๖๖๘ ๗๑๒๓

โทรสาร ๐ ๒๒๔๓ ๒๗๘๗

<http://www.onec.go.th>

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจริญผลกราฟฟิค (สำนักงานใหญ่)

๕๐/๑๖๘ ถนนติวานนท์ ตำบลปากเกร็ด

อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

โทรศัพท์ ๐๘๙ ๖๖๘ ๒๕๕๒, ๐๘๙ ๖๖๓ ๒๑๑๑

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961208809

๑๖4๖1
LA
1๒๒1
๑๗61๘1
๒56๐

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙
(ฉบับประชาชน)

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

THAILAND EDUCATION SCHEME IN BRIEF (2017 - 2036)

อภิธานศัพท์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญก้าวหน้าทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะ ในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ ๒๑

ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ ๒๑ ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม ๔.๐ (The Fourth Industrial Revolution) การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ๒๕๗๓ (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบกับแรงกดดันจากภายในประเทศจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้ การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทักษะคน ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหาหลายประการ นับตั้งแต่ปัญหาคุณภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี และการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว และนำไปสู่การสร้างความสำเร็จด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษารวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ ที่ระบบการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อน

ประเทศ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) และกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เพื่อให้สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในโลกที่หนึ่งในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ จึงได้วางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยทุกช่วงวัยให้เต็มตามศักยภาพ สามารถแสวงหาความรู้ และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม ด้วยระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ภายใต้แนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อคนทุกคน (Education for All) และทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะนำแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับนี้ไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ ภายใต้วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย ยุทธศาสตร์/แนวทางการพัฒนา และเป้าหมาย ตามเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

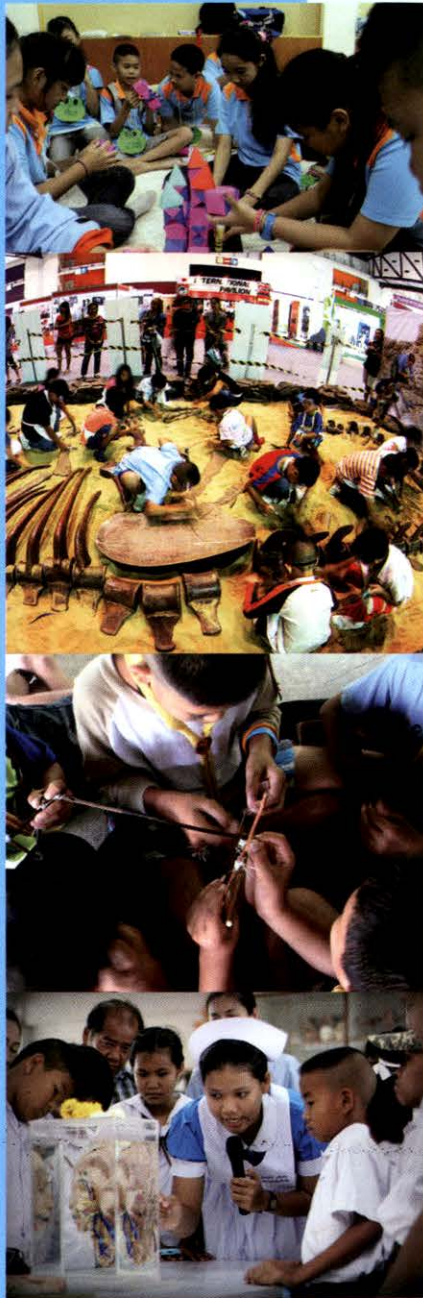

เราต้องให้ความสำคัญ
กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
จำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นระบบ

สารบัญ

คำนำ	๒	ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ	๒๐
สารบัญ	๕	บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้อง	๒๒
สาระสำคัญแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙	๗	ยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ	๒๙
วิสัยทัศน์	๘	สถานการณ์และบริบทสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ	๔๓
วัตถุประสงค์	๙	ผลการพัฒนาการศึกษาไทย ปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘	๕๒
เป้าหมายการจัดการศึกษา	๑๐	คณะผู้จัดทำ	๗๔
เป้าหมายความสำเร็จของแผนฯ	๑๗		
แนวทางการขับเคลื่อน แผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ	๑๘		

สาระสำคัญ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๔

แนวคิดของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๔ มุ่งหวังให้ประชาชนทุกช่วงวัย ได้รับการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถเพิ่มผลิตภาพของกำลังแรงงาน สร้างสรรค์นวัตกรรมและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ เพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง

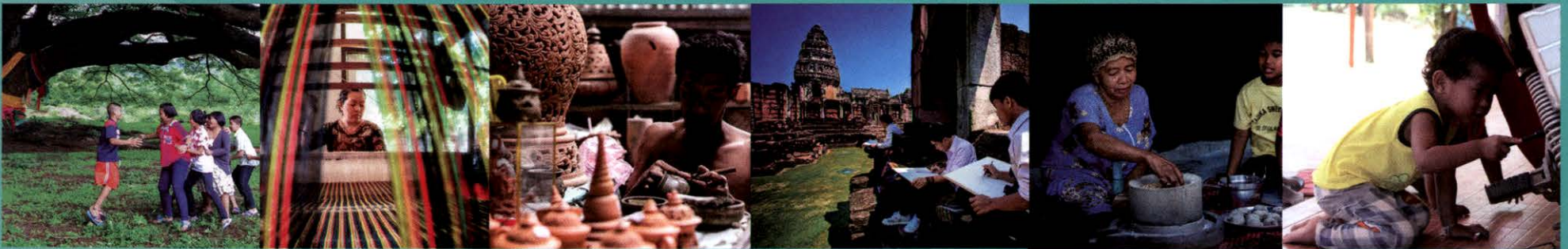
- SDGs
- เศรษฐกิจพอเพียง
- โลกในศตวรรษที่ 21

ทิศทางการพัฒนาการศึกษาจึงเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นผู้ที่มีความรู้ คุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกศตวรรษที่ ๒๑ โดยได้กำหนด วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ ไว้ดังนี้

วิสัยทัศน์

คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑

วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ
- ๒) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดีมีคุณลักษณะทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ
- ๓) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ๔) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง

เป้าหมายการจัดการศึกษา (Aspirations)

การเข้าถึงโอกาส ทางการศึกษา

(Access)

๑) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างทั่วถึง

ความเท่าเทียม ทางการศึกษา

(Equity)

๒) ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม

คุณภาพการศึกษา (Quality)

๓) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถและเต็มตามศักยภาพ

ประสิทธิภาพ (Efficiency)

๔) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพและการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย

การตอบโจทย์ บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy)

๕) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง

การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (Access)

100%

สัดส่วนนักเรียน
ปฐมวัย (3-5 ปี)
ต่อประชากรกลุ่ม
3-5 ปี เพิ่มขึ้น

100%

ประชากรอายุ
6 - 11 ปี
ได้เข้าเรียนระดับ
ประถมศึกษาทุกคน

100%

ประชากรอายุ
12 - 14 ปี ได้เข้า
เรียนระดับ ม.ต้น
หรือเทียบเท่าทุกคน

95%

สัดส่วนนักเรียน
ม.ปลายหรือเทียบเท่า
ต่อประชากรกลุ่มอายุ
15 - 17 ปี เพิ่มขึ้น

12.5ปี

ประชากรวัยแรงงาน
มีปีการศึกษาเฉลี่ย
เพิ่มขึ้น

40%

แรงงานขอเทียบโอน
ความรู้/ประสบการณ์
เพื่อยกระดับคุณวุฒิ
การศึกษาเพิ่มขึ้น

100%

ผู้เรียนพิการได้รับ
การพัฒนาสมรรถภาพ
หรือบริการทางการ
การศึกษาที่เหมาะสม

100%

แหล่งเรียนรู้ที่ได้รับ
การพัฒนาให้จัด
บริการทางการศึกษา
ที่มีคุณภาพมากขึ้น

100%

สถานศึกษาทุกแห่ง
มีอินเทอร์เน็ต
ความเร็วสูง
และมีคุณภาพ

ความเท่าเทียมทางการศึกษา (Equity)

ดัชนีความเสมอภาคของอัตรา
การเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามฐานะ
ทางเศรษฐกิจและพื้นที่ **ลดลง**

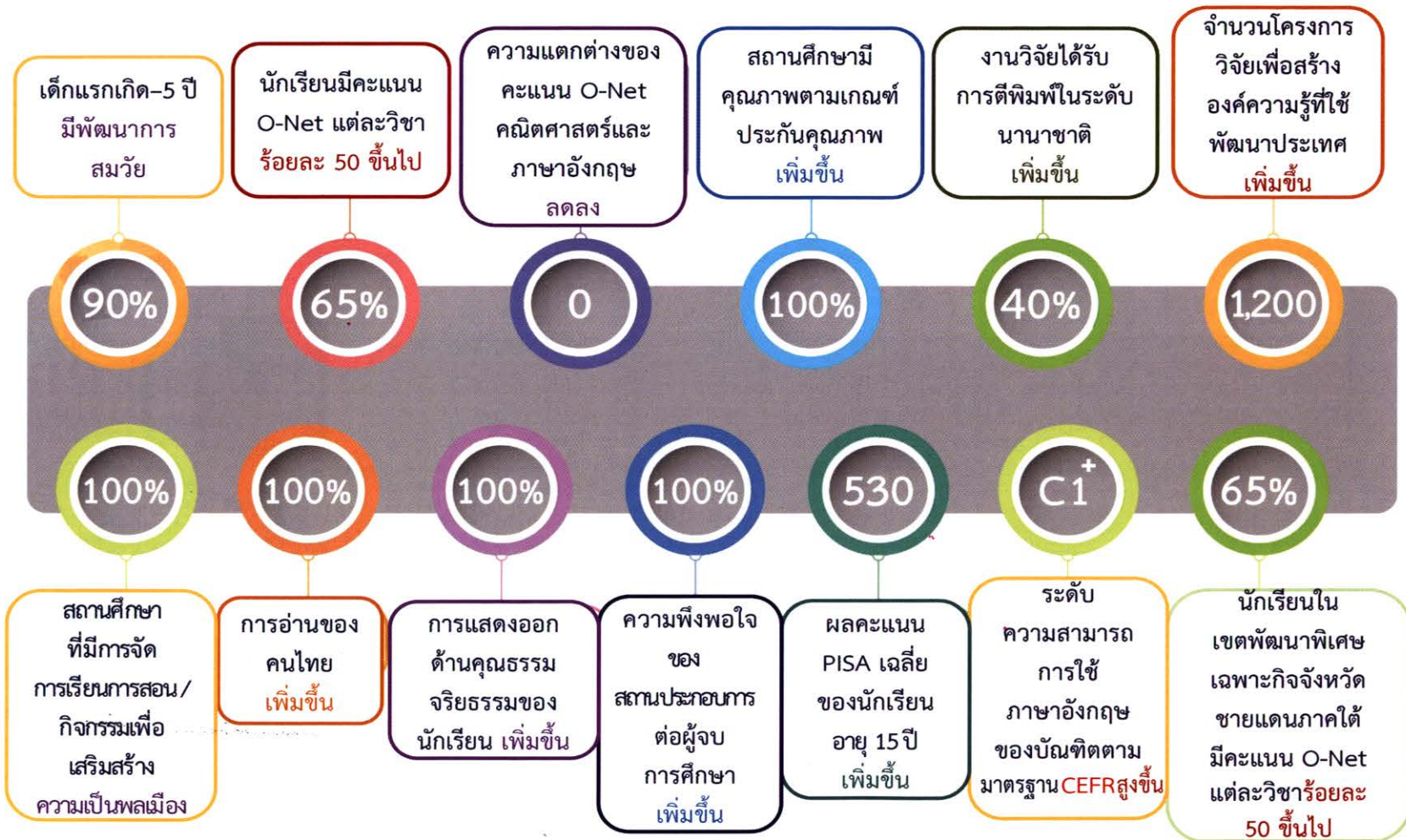
ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนได้รับ
การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา **15 ปี**
100 %

65 % ของเด็กในวัยเรียนที่มี
ความต้องการจำเป็นพิเศษ
ได้รับการศึกษาเต็มตามศักยภาพเพิ่มขึ้น

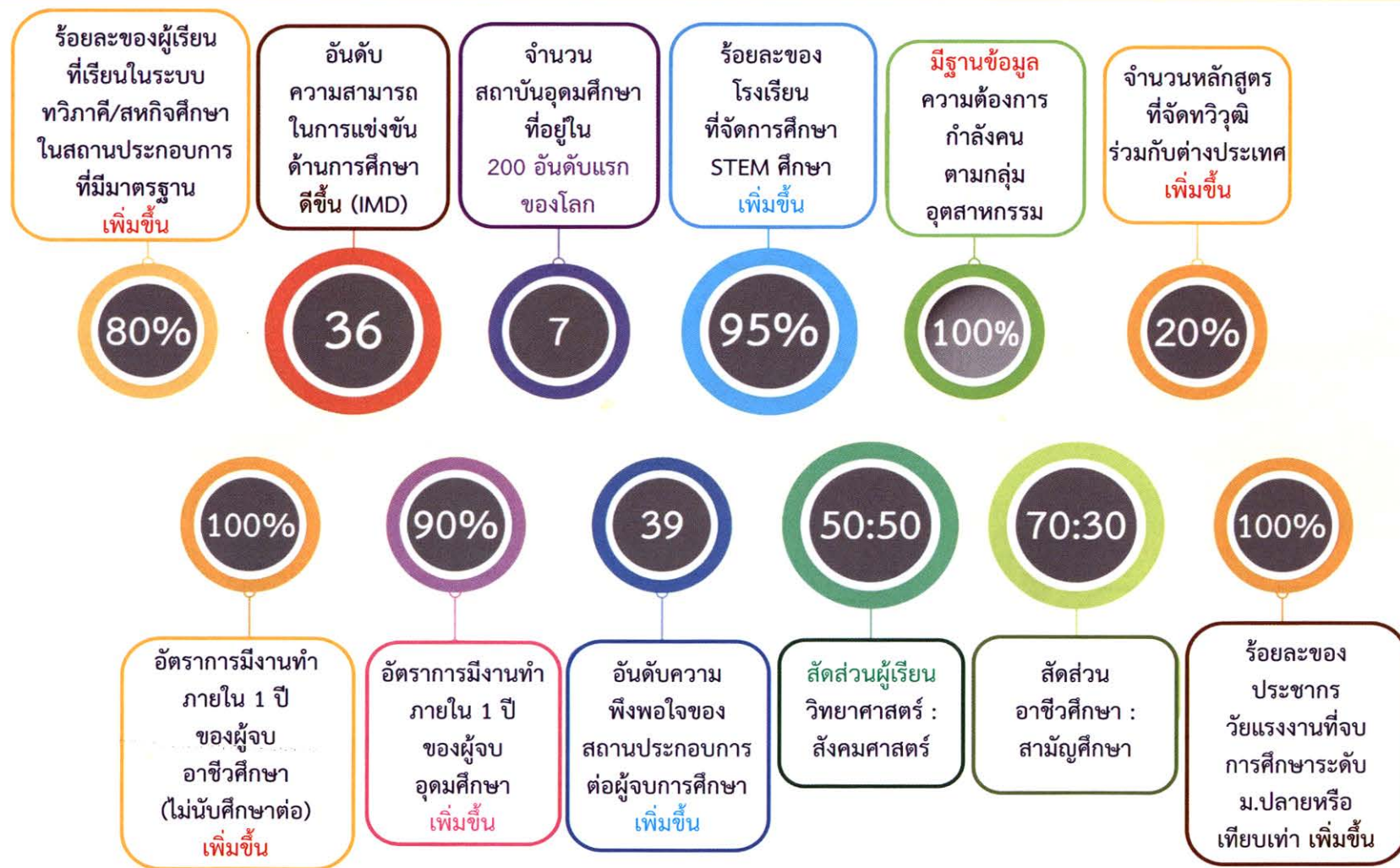
คุณภาพการศึกษา (Quality)

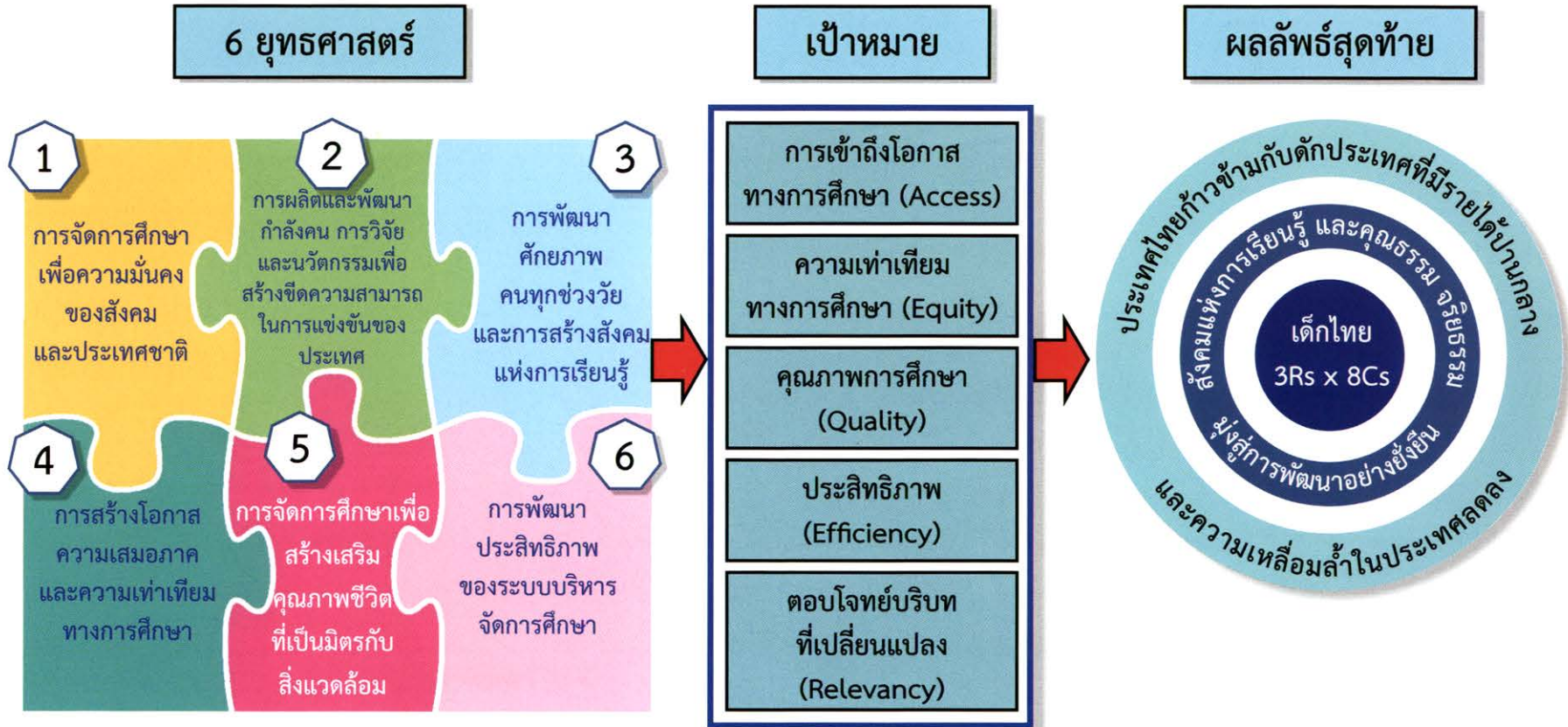
ประสิทธิภาพ (Efficiency)

การตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy)

เป้าหมายความสำเร็จของแผนฯ

แนวทางการขับเคลื่อน แผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

๑) สร้างความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญและพร้อมเข้าร่วมในการผลักดันแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ ไปสู่การปฏิบัติ

๒

๒) สร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาการศึกษาระยะ ๕ ปี แผนปฏิบัติราชการระยะ ๔ ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงาน องค์กร

๓

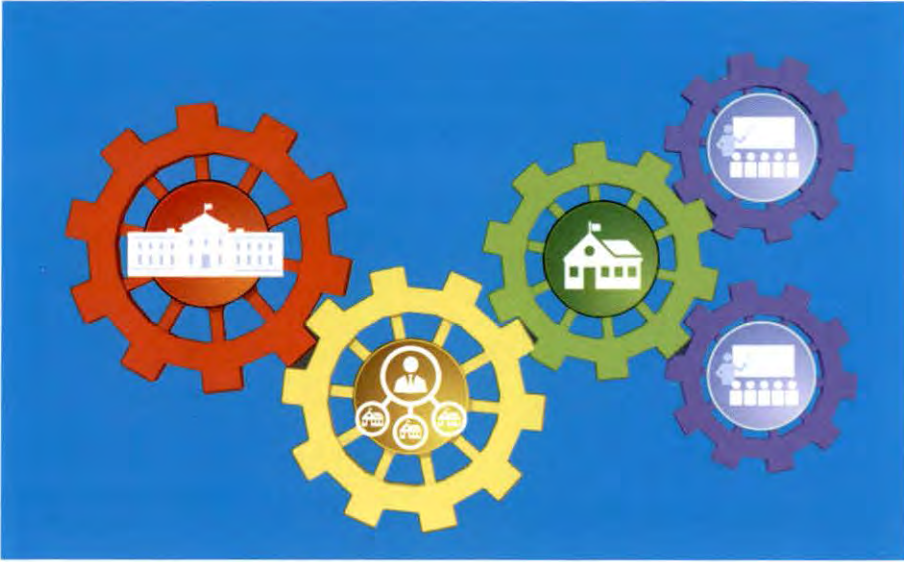

๓) ปรับปรุงกฎหมาย กฎ และระเบียบต่างๆ ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในระดับต่างๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ ลดความซ้ำซ้อน และเพิ่มประสิทธิภาพกลไกการจัดการศึกษาที่มีอยู่ให้มากขึ้น

๔

๔) สร้างช่องทางให้ประชาสังคม มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวางทั้งระดับนโยบายและพื้นที่

ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ (Key Success Factors)

การดำเนินงานให้บรรลุแผนการศึกษาแห่งชาติ หน่วยงานระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค จังหวัด เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ต้องยึดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ของแผนฯ เป็นแนวทางในการขับเคลื่อน มีการทบทวน ปรับปรุงมาตรการ เป้าหมายความสำเร็จให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ ภายใต้ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

๗

ปฏิรูประบบทรัพยากรและการเงินเพื่อการศึกษา เพื่อให้รัฐสามารถใช้เครื่องมือทางการเงินในการกำกับกำกับการดำเนินงานของสถานศึกษา

๖

พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศที่บูรณาการและเชื่อมโยงกันทุกระดับ/ประเภทและทุกหน่วยงานที่จัดการศึกษา

๕

ปรับระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้เกิดประสิทธิภาพโดยปรับโครงสร้างการบริหารงานให้มีความชัดเจน มีคุณภาพ ผู้เรียนได้รับบริการการศึกษาที่มีมาตรฐานอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม

๔

จัดให้แผนการศึกษาแห่งชาติเป็นเสมือนกรอบและแนวทางการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาของรัฐ

๓

ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการจัดการศึกษาจากการเป็นผู้จัดการศึกษาโดยรัฐ มาเป็นการจัดการศึกษาโดยทุกภาคส่วนของสังคม

๒

การสร้างความสำเร็จในเป้าหมายและยุทธศาสตร์การดำเนินงานของแผนการศึกษาแห่งชาติของผู้ปฏิบัติงานทุกหน่วยงาน ทุกระดับ

๑

การสร้างการรับรู้ ความเข้าใจและการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาสังคมในการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาในลักษณะต่างๆ อย่างกว้างขวาง

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961208809

บทบาทที่เกี่ยวข้อง

บทบาทของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- ภาครัฐ
- ผู้บริหาร ครู อาจารย์
และบุคลากรทางการศึกษา
- ผู้เรียน
- ผู้ปกครอง/ชุมชน
- ภาคเอกชน/สื่อมวลชน

บทบาทของ

หน่วยงานภาครัฐ

- กำหนดทิศทาง นโยบาย แผนและยุทธศาสตร์ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้มีทักษะ ความรู้และคุณลักษณะตามเป้าหมายการพัฒนา ประเทศ
- กำหนดมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานสถานศึกษา กระบวนการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การนิเทศ การกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

- พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา เพื่อการบริหารจัดการ
- กำหนดรูปแบบการบริหารงานบุคคลและแนวทางการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา

- ส่งเสริม สนับสนุน กำหนดมาตรการ จูงใจทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการ สนับสนุนการจัดการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

บทบาทของ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ผู้บริหารเป็นผู้มีภาวะผู้นำ มีคุณธรรม จริยธรรม

- ผู้บริหารเป็นผู้มีภาวะผู้นำ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถทั้งด้านบริหารและวิชาการ ตามมาตรฐานสมรรถนะ และมาตรฐานตำแหน่ง และบริหารงานอย่างมีธรรมาภิบาล

ผู้บริหารและครูได้รับการประเมินความสามารถ

- ผู้บริหารและครูผู้บริหารได้รับการประเมินความสามารถ จากผลการปฏิบัติงาน และได้รับการส่งเสริมให้ก้าวหน้า ในสายงานอย่างต่อเนื่อง

ครูเป็นผู้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ

- ครูเป็นผู้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถและสมรรถนะ ตามมาตรฐานวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นผู้เรียนรู้สิ่งใหม่ และทำทันการเปลี่ยนแปลง สามารถประยุกต์ใช้วิธีการและนวัตกรรมการเรียน การสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้เรียน

- ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะ ความรู้ และคุณลักษณะจากการเรียนรู้ในห้องเรียน นอกห้องเรียน โดยเน้นการฝึกปฏิบัติมากขึ้น
- ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด ทักษะการใช้เหตุผล และทักษะกระบวนการกลุ่มมากขึ้น
- ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นบุคคลที่มีความรู้ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (3Rs8Cs) ตามมาตรฐานหลักสูตร ทักษะการดำรงชีวิต และคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง
- บัณฑิตมีทักษะ ความรู้ และสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ และความต้องการจำเป็นของประเทศ ตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐

ผู้ปกครอง/ชุมชน

บทบาทของ ผู้ปกครอง/ชุมชน

มีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร พัฒนาหลักสูตร และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

สนับสนุนการดำเนินการของสถาบัน /สถานศึกษา ในรูปแบบต่างๆ

ร่วมกับครูและเครือข่ายในการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ ของบุตรหลาน ให้เต็มตามศักยภาพ

มีสิทธิรับข้อมูล ข่าวสาร และผลการดำเนินการของสถานศึกษา

บทบาทของ

ภาคเอกชน/สื่อมวลชน

- ★ สนับสนุนทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
  - ★ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ตามศักยภาพและความพร้อม
- ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติ
นำเสนอตัวอย่างการจัดการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ

ภาคเอกชน/สื่อมวลชน

หากเราสร้างคนตอบใจത്യ้ประเทศในอนาคตได้
ก็เท่ากับว่าเราได้สร้างผู้นำด้านอุตสาหกรรม
และจะหลุดพ้นกับดักความยากจนอย่างแน่นอน

ยุทธศาสตร์

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙

การพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายในการพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทของรัฐธรรมนูญ และเป็นไปตามวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคม และประเทศชาติ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การผลิต และพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา
- ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

ในแต่ละยุทธศาสตร์มีวัตถุประสงค์ แนวทางการพัฒนา แผนงานและโครงการที่สำคัญ ดังนี้

การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ

วัตถุประสงค์ :

จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสังคม และประเทศชาติเกี่ยวกับ

- สถาบันหลักของชาติ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- การสร้างสังคมแห่งคุณธรรม จริยธรรม พลอดภัย และสมานฉันท์
- การสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) ในสังคมไทย ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม
- ยกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ (กลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าว)
- จัดการระบบการดูแลและป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่

แนวทางการพัฒนา :

- พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- ยกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ยกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในพื้นที่พิเศษ (พื้นที่สูง พื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดน และพื้นที่เกาะแก่ง ชายฝั่งทะเล ทั้งกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าว)
- พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการจัดระบบการดูแลและป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น

แผนงานและโครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑)

- ๑) โครงการสร้างจิตสำนึกความรักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- ๒) โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา
- ๓) โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่พิเศษ

แผนงาน/โครงการตามเป้าหมายตัวชี้วัด

- ๑) โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ
- ๒) โครงการศึกษากระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยแนวทางสันติวิธี
- ๓) โครงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพและเพิ่มคุณภาพชีวิตในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ
  - ๔) โครงการสร้างเสริมความรู้และทักษะความเป็นพลเมือง (Civic Education)
  - ๕) โครงการส่งเสริมกิจกรรมการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒

การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย

และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

วัตถุประสงค์ :

- ผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณลักษณะ สมรรถนะ และทักษะสำหรับโลกศตวรรษที่ ๒๑ มุ่งเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ
- ยกระดับคุณวุฒิการศึกษาและวิชาชีพของประชากรในวัยเรียนและวัยทำงาน ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และเพิ่มผลิตภาพของกำลังแรงงาน
- ผลิตและพัฒนากำลังคนเฉพาะด้าน เพื่อรองรับการวิจัย การสร้างความเป็นเลิศและความเชี่ยวชาญของแต่ละสถาบัน และความต้องการกำลังคนในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย
- สนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ เพื่อขับเคลื่อนประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และการพัฒนาประเทศสู่ประเทศไทย ๔.๐

แนวทางการพัฒนา :

- ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดงาน และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
- ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน
- ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

แผนงานและโครงการสำคัญ (ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑)

- ๑) โครงการพระราชรัฐเพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคนตามความต้องการของตลาดงานและประเทศ
- ๒) โครงการจัดทำแผนผลิตและพัฒนากำลังคนให้ตรงกับความต้องการของตลาดงานในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย
- ๓) โครงการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคีและสหกิจศึกษา
- ๔) โครงการยกระดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนและประชาชน
- ๕) แผนงานพัฒนากำลังคนให้มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในโลกศตวรรษที่ ๒๑
- ๖) โครงการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ
- ๗) โครงการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาด้านอาชีพของสถานศึกษาและสถานประกอบการ

แผนงาน/โครงการตามเป้าหมาย ตัวชี้วัด

- ๑) โครงการพัฒนาระบบความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพ เพื่อกำหนดและจัดทำมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานสถานศึกษา มาตรฐานสถานประกอบการ และมาตรฐานครูฝึก
- ๒) โครงการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นสถาบันวิจัยที่ตอบสนองการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาองค์ความรู้ การสร้างนวัตกรรมที่ก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างความเป็นเลิศในศาสตร์/สาขาวิชาที่แต่ละสถาบันมีความเชี่ยวชาญ รวมทั้งการพัฒนาสถาบันอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าระดับสากล

๓) โครงการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในสาขาวิชาซีพีต่างๆ ที่จำเป็น และตรงตามความต้องการของประเทศ เข้ามาช่วยจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สถาบันอาชีวศึกษา และอุดมศึกษาได้

๔) โครงการวิจัยและพัฒนา รูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการผลิตและพัฒนากำลังคนอย่างยั่งยืน

๕) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาความรู้ความเข้าใจสำหรับบัณฑิตจบใหม่ด้านนวัตกรรมและเศรษฐกิจดิจิทัล

๖) โครงการออกแบบระบบงานและเส้นทางความก้าวหน้าของบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัย รวมทั้งผู้ที่มีความสามารถพิเศษ

๗) โครงการจัดทำฐานข้อมูลการผลิตและพัฒนากำลังคนทางการวิจัยและนวัตกรรม

การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ :

- พัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะตรงตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐
- ผลิตและพัฒนาครูที่มีสมรรถนะสูง มีคุณธรรม มีจิตวิญญาณความเป็นครู สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑
- ให้คนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย

แนวทางการพัฒนา :

- ส่งเสริม สนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสม เต็มตามศักยภาพในแต่ละช่วงวัย
- ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน และสื่อการเรียนรู้ต่างๆ ให้มีคุณภาพมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่
- สร้างเสริมและปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยให้มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์
- พัฒนาระบบและกลไกการติดตาม การวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ
- พัฒนาค้นข้อมูล สื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน
- พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

แผนงานและโครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑)

- ๑) โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
- ๒) โครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้
- ๓) แผนงานส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัย
- ๔) โครงการพัฒนาระบบและแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อพัฒนารูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนสำหรับโลกศตวรรษที่ ๒๑
- ๕) แผนงานยกระดับคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพ

แผนงาน/โครงการตามเป้าหมาย ตัวชี้วัด

- ๑) โครงการสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก
- ๒) โครงการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและการให้ความรู้สำหรับคนทุกช่วงวัย
- ๓) โครงการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตสื่อ ตำรา สิ่งพิมพ์ สื่อวีดิทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณภาพมาตรฐาน ผ่านการรับรองมาตรฐาน
- ๔) โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามมาตรฐานแหล่งเรียนรู้แต่ละประเภท
- ๕) โครงการอบรมพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตสำหรับผู้สูงวัย
- ๖) โครงการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี การสร้างมูลค่าเพิ่มด้านผลผลิตและการบริการ และทักษะการเป็นผู้ประกอบการแก่ประชาชนวัยทำงานและผู้สูงวัย

๗) โครงการส่งเสริมการสร้างค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม สำหรับพลเมืองในศตวรรษที่ ๒๑

๘) โครงการจัดทำคลังข้อสอบเพื่อการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ด้านทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะ ตามมาตรฐาน หลักสูตร มาตรฐานวิชาชีพ

๙) โครงการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ และการวัดผลประเมินผลผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล

๑๐) โครงการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

๑๑) โครงการศึกษารูปแบบ/แนวทางการบริหารจัดการของหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับมาตรฐานหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล รวมทั้งระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้และการเทียบโอน

๑๒) โครงการจัดทำฐานข้อมูลครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกสังกัด ทุกระดับและประเภทการศึกษา

การสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา

วัตถุประสงค์ :

- เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ของผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ด้วยระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ครอบคลุมทุกรูปแบบและช่องทางการเรียนรู้
- ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตามศักยภาพในสถานศึกษาที่มีมาตรฐาน และคุณภาพทัดเทียมกัน
- จัดให้มีระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งฐานข้อมูลรายบุคคลทุกช่วงวัย ที่ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน สามารถใช้ร่วมกัน เพื่อการวางแผน การบริหารจัดการศึกษา การติดตามและประเมินผล

แนวทางการพัฒนา :

- เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ
- พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย
- พัฒนาระบบข้อมูลด้านการศึกษาที่มีมาตรฐาน เชื่อมโยงและเข้าถึงได้

แผนงานและโครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑)

- ๑) โครงการยกระดับมาตรฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU)
- ๒) โครงการเติมเต็มความรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล (DLTV, DLIT) สื่อทีวีสาธารณะและช่องทางต่าง ๆ
- ๓) โครงการคัดกรองและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
- ๔) โครงการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- ๕) โครงการขยายเครือข่ายการบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทุกพื้นที่
- ๖) โครงการจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลทุกช่วงวัย ทั้งด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงาน และการศึกษา

แผนงาน/โครงการตามเป้าหมาย ตัวชี้วัด

- ๑) โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสารทางการศึกษาที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานทางการศึกษา
- ๒) โครงการพัฒนาค้นข้อมูล สื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้
- ๓) โครงการจัดหาเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก/สื่ออุปกรณ์และการบริการที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล
- ๔) โครงการจัดฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา

- ๕) โครงการศึกษาระบบและกลไกการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตและพัฒนาสื่อ ตำรา สิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ภายใต้กลไกการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม
- ๖) โครงการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- ๗) โครงการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา
- ๘) โครงการจัดทำคู่มือการบันทึกและใช้ข้อมูลสารสนเทศผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล
- ๙) โครงการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบ ของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการบริหารจัดการข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา

การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ :

- สร้างจิตสำนึก ปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรมของคนทุกช่วงวัยเกี่ยวกับคุณค่าของการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ และการนำองค์ความรู้ไปใช้เพื่อการจัดการด้านภัยธรรมชาติ ความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

แนวทางการพัฒนา :

- ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต
- ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- พัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรม ด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แผนงานและโครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑)

- ๑) โครงการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพคนทุกช่วงวัย
- ๒) โครงการโรงเรียนคุณธรรม
- ๓) โครงการโรงเรียนสีเขียว
- ๔) โครงการห้องเรียนอนุรักษ์พลังงาน
- ๕) โครงการรักษ์โลก รักษ์พลังงาน

แผนงาน/โครงการตามเป้าหมาย ตัวชี้วัด

- ๑) แผนงาน/โครงการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและการให้ความรู้ ทักษะ และทัศนคติให้กับคนทุกช่วงวัยในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ๒) แผนงาน/โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ
- ๓) โครงการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
  - ๔) โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
  - ๕) โครงการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในเรื่องภัยพิบัติ และพลังงานทางเลือก
  - ๖) โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร

ยุทธศาสตร์ที่ ๖

การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์ :

- พัฒนาระบบและรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่เป็นอิสระ คล่องตัวในการบริหารจัดการด้วยความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ ตามหลักธรรมาภิบาล
- บริหารจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพมาตรฐานการศึกษาที่ให้กับผู้เรียน
- สร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา และร่วมสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา และสถาบันการศึกษา
- ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สามารถปฏิบัติงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ

แนวทางการพัฒนา :

- ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา
- เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา
- ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับระบบการเงินเพื่อการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา
- พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

แผนงานและโครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑)

- ๑) โครงการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU)
- ๒) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก
- ๓) แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน
- ๔) แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระดับอาชีวศึกษา
และอุดมศึกษา
- ๕) โครงการพัฒนาระบบจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา
- ๖) โครงการทดลองนำร่องระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และ
ด้านอุปทาน

แผนงาน/โครงการตามเป้าหมาย ตัวชี้วัด

- ๑) โครงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษา
- ๒) โครงการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา
- ๓) โครงการพัฒนารูปแบบ/แนวทางการส่งเสริมการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุนการจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วนของสังคม
- ๔) โครงการส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายการศึกษาในการจัดการศึกษาในพื้นที่ อาทิ สมัชชาการศึกษา หรือสภาการศึกษาจังหวัด หรือสถาบัน และองค์กรต่างๆ ในสังคม

๕) โครงการปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย กฎ และระเบียบ ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา สถาบันการศึกษา มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการสามารถให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วยรูปแบบที่หลากหลาย

๖) โครงการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินประสิทธิภาพการจัดสรรและใช้งบประมาณเพื่อการศึกษา

๗) โครงการพัฒนาระบบบัญชีสถานศึกษา และระบบการเงินผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล

๘) โครงการพัฒนาระบบการเงินเพื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาเอกชน

๙) โครงการยกระดับคุณภาพระบบการบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

แผนการศึกษาแห่งชาติไม่ได้มีเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการ
ดำเนินการเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการบูรณาการ
การทำงานร่วมกันหลายหน่วยงาน เพื่อสร้างจุดเน้นสำคัญ
ของการผลิตคนให้ตรงกับความต้องการของประเทศ

สถานการณ์และบริบท สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อ การพัฒนาการศึกษาของประเทศ

การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลกที่เป็นพลวัตและไร้พรมแดน อันเนื่องมาจากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่พัฒนาอย่างก้าวกระโดดได้ส่งผลต่อการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ส่งผลให้ประเทศต่างๆ ในโลกต้องเผชิญกับระบบเศรษฐกิจโลกที่มีการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดนอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ความท้าทายใหม่ในกระแสโลกาภิวัตน์รอบใหม่ของโลกคือ การก้าวเข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of things)

การปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ (The Forth Industrial Revolution) โดยการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศจากประเทศที่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ด้าน “ความหลากหลายเชิงชีวภาพ (Bio-Diversity)” และ “ความหลากหลายเชิงวัฒนธรรม (Cultural Diversity)” มาเป็นความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน (Competitive Advantage) เพื่อเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจอุตสาหกรรม “เพิ่มมูลค่า” ไปสู่โครงสร้างเศรษฐกิจอุตสาหกรรม “สร้างมูลค่า” ด้วย ๓ กลไกการขับเคลื่อน (New Growth Engines) ประกอบด้วย

๑) กลไกการขับเคลื่อนผ่านการสร้างและยกระดับผลิตภาพ (Productive Growth Engine)

๒) กลไกการขับเคลื่อนที่คนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Growth Engine)

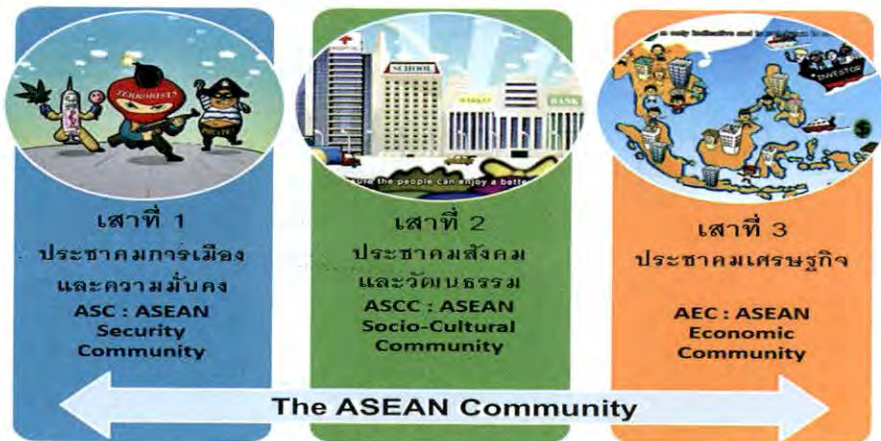
๓) กลไกการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Green Growth Engine)

ซึ่งเป็นการค้นหากฎการขับเคลื่อนใหม่ๆ (New Engines of Growth) ที่จะสร้างความมั่งคั่งอย่างยั่งยืนให้กับประเทศไทยในศตวรรษที่ ๒๑ โดยการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไปสู่เศรษฐกิจ

ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Value-based Economy) ที่มีลักษณะสำคัญ ๓ ประการคือ

- ๑) เปลี่ยนการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม
- ๒) เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม
- ๓) เปลี่ยนจากเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคการบริการมากขึ้น โดยกำหนดรูปแบบและองค์ประกอบการเปลี่ยนผ่าน ดังนี้
  - (๑) เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิม ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี เป็นเกษตรกรแบบผู้ประกอบการ
  - (๒) เปลี่ยนจากธุรกิจขนาดย่อมแบบเดิม (SMEs) ไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูง
  - (๓) เปลี่ยนจากธุรกิจบริการแบบเดิมที่มีการสร้างมูลค่าที่ค่อนข้างต่ำไปสู่ธุรกิจบริการที่มีมูลค่าสูง
  - (๔) เปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง

การปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม ๔.๐ (The Fourth Industrial Revolution) และการปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ จะเป็นแรงผลักดันให้ประชากรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและแหล่งเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัด สามารถพัฒนาองค์ความรู้และสร้างปัญญาที่เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ มีการนำเทคโนโลยี การสื่อสารและระบบการเรียนรู้แบบเคลื่อนที่ (Mobile Learning) มาใช้มากขึ้น ดังนั้นการจัดการศึกษาของไทยจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วางแผนพัฒนา และเตรียมกำลังคนที่จะเข้าสู่ตลาดงานเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับต่างๆ ปรับหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย เพื่อพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันอย่างเสรีแบบไร้พรมแดนในยุคเศรษฐกิจและสังคม ๔.๐

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ๒๕๗๓ (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) ที่ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติได้ให้สัตยาบันจะเป็นทิศทางการพัฒนาของโลกในช่วง ๑๕ ปีต่อจากนี้ ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาไว้ ๑๗ เป้าหมาย ๑๖๙ เป้าประสงค์ โดยเป้าหมายที่ ๔

ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้กำหนดเป้าหมายไว้ว่า “สร้างหลักประกันว่าทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต” โดยสาระสำคัญมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่เน้นการสร้างโอกาสทางการศึกษาในสถานศึกษาไปสู่แนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการเข้าถึงเด็กที่ด้อยโอกาสทุกกลุ่ม ปัญหาความเท่าเทียมของหญิงและชายในการเข้าถึงการศึกษา และต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยเชื่อมโยงกับความต้องการของตลาดงาน จึงต้องแสวงหาความร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทักษะการทำงานที่ภาคเอกชนต้องการ

เป้าประสงค์ที่สำคัญของ SDGs 2030 คือการสร้างหลักประกันทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เสมอภาคและเท่าเทียม สำหรับเด็กทุกคนในทุกระดับ ตั้งแต่ปฐมวัยถึงอุดมศึกษา เพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพ เพิ่มจำนวนเยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานและการเป็นผู้ประกอบการ รวมทั้งขจัดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ที่ประเทศไทยต้องนำเป้าหมายดังกล่าวมากำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการเชิงนโยบาย วางแผนและขับเคลื่อนให้มีหลักประกันโอกาสทางการศึกษา และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เพื่อบรรลุเป้าหมายของสัญญาประชาคมโลกที่ได้ตกลงร่วมกัน

ทางการค้า บริการ แรงงาน การลงทุน และการเงิน โดยมีกลไกสำคัญ อาทิ เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) เขตการลงทุนเสรี (ASEAN Investment Area : AIA) ซึ่งจะส่งผลให้แรงงานฝีมือ อาทิ วิศวกร นักบัญชี สถาปนิก สามารถขอใบอนุญาตทำงานระหว่างประเทศต่างๆ

ในอาเซียนได้ ขณะที่การเปิดเสรีทางการค้าและบริการ ส่งผลให้แต่ละประเทศสามารถลงทุนในประเทศที่อยู่ในภูมิภาคอาเซียน โดยที่การบริการทางการศึกษาถือเป็นสาขาหนึ่งที่สามารถดำเนินการได้อย่างเสรีในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน รวมทั้งการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศทั้งระดับทวิภาคี พหุภาคี ทำให้การเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตทั้งด้านทุน แรงงาน และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างเสรี และรวดเร็ว การซื้อขายสินค้าและบริการสามารถดำเนินไปได้โดยที่ผู้ซื้อและผู้ขายไม่จำเป็นต้องพบกัน อีกทั้งการรับรู้เรื่องราวและความเป็นไปต่างๆ บนโลกที่รวดเร็วเพียงชั่วพริบตา เสมือนหนึ่งเป็นตลาดเดียว (One World One Market) ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

ในส่วนของด้านการศึกษาได้มีการจัดทำแผนการศึกษาอาเซียน พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓ (THE ASEAN WORK PLAN ON EDUCATION 2016 – 2020) โดยมีประเด็นสำคัญ (Key Elements on Education)

การประชุมผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๙ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๖ ได้นำไปสู่การลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) ที่ประเทศสมาชิกร่วมกันเห็นชอบให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

ได้แก่ ๑) ส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนผ่านการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และความรู้พื้นเมือง ๒) ยกกระดับคุณภาพและสร้างโอกาสการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับทุกคน โดยไม่ละเลยผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ๓) พัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ๔) สนับสนุนการพัฒนาการอาชีวศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ๕) ส่งเสริมการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในการพัฒนาคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน ๖) เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับการอุดมศึกษาด้วยการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ๗) ส่งเสริมบทบาทของการอุดมศึกษาให้เข้มแข็งด้วยการสร้างเครือข่ายระหว่างผู้ประกอบการกับมหาวิทยาลัย และ ๘) ดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

เมื่อบริบทด้านเศรษฐกิจและสังคมของโลกเปลี่ยนแปลงไป เศรษฐกิจและสังคมของไทยก็ต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามกระแสโลกาภิวัตน์ ภายใต้การแข่งขันอย่างเสรี ไร้พรมแดน และมีความเป็นพลวัต รวมทั้งรองรับการปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่อุตสาหกรรม ๔.๐ (The Forth Industrial Revolution)

ประเทศไทยจึงได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) เพื่อให้การพัฒนาประเทศมีความต่อเนื่องและมีแนวทางที่ชัดเจน โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายให้ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงภายในปี ๒๕๗๙ ภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมไทยที่มีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน มีความเป็นธรรมในสังคม ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในภูมิภาค

และโลก ระบบเศรษฐกิจดิจิทัลเข้มแข็ง และเติบโตอย่างมีคุณภาพ เศรษฐกิจและสังคมพัฒนาอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระบบการบริหารภาครัฐมีประสิทธิภาพ ทันสมัย รับผิดชอบโปร่งใส ตรวจสอบได้ และประชาชนมีส่วนร่วม คนไทยในอนาคตจึงต้องมีศักยภาพและร่วมกันพัฒนาประเทศ สามารถปรับตัวรองรับบริบทการพัฒนาในอนาคต มีทักษะในการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง ภายใต้สังคมแห่งการเรียนรู้ที่คนไทยสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

#กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579)

๑) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ผ่านการสร้างเชื่อมั่นในกลุ่มประเทศอาเซียนและประชาคมโลกที่มีต่อประเทศไทย

๒) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาคนเพื่อยกระดับผลิตภาพและการใช้นวัตกรรมในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

๓) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์เพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ

๔) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม เพื่อเร่งกระจายโอกาสการพัฒนาให้ทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำไปสู่สังคมที่เสมอภาคและเป็นธรรม

๕) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๖) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม มีสมรรถนะสูง มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล กระจายบทบาทภารกิจไปสู่ท้องถิ่นอย่างเหมาะสม และมีธรรมาภิบาล

นอกเหนือจากการขับเคลื่อนประเทศไทยตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) แล้ว ยังต้องดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ซึ่งเป็นแผนแม่บทในการพัฒนาประเทศ ระยะ ๕ ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัย มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีระบบเศรษฐกิจที่มีโครงสร้างที่เข้มแข็ง มีเสถียรภาพ แข่งขันได้ ยั่งยืน

มีความมั่นคงทางพลังงาน มีการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค มีโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานสากล รักษาทุนธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสู่ความสมดุลของระบบนิเวศ สร้างความมั่นคงภายในประเทศ ป้องกันและลดผลกระทบจากภัยคุกคามข้ามชาติ ซึ่งได้กำหนดให้การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการขับเคลื่อนแผนให้บรรลุเป้าหมาย โดยยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” การมีส่วนร่วมในการพัฒนา และการมุ่งเสริมสร้างกลไกการพัฒนาประเทศ ให้มีการพัฒนาเชิงบูรณาการระหว่างหน่วยงานโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก และกำหนดให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา

การพัฒนาการศึกษาของชาติจึงเป็นภารกิจหลักในการพัฒนาคน อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศในทุกๆ ระบบ โดยมีกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) เป็นกรอบในการดำเนินการ เพื่อให้การพัฒนาประเทศในทุกๆ ระบบมีความสอดคล้องกัน และนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศให้ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

กรอบทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

วิสัยทัศน์ : มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

ยุทธศาสตร์

การกำหนดตำแหน่งทาง
ยุทธศาสตร์ของประเทศ
(Country Strategic
Positioning)

กรอบวิสัยทัศน์
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

๑. เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์
๒. สร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
๓. สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
๔. การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน
๕. ด้านความมั่นคง
๖. เพิ่มประสิทธิภาพและธรรมาภิบาลในภาครัฐ
๗. ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์
๘. ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม
๙. พัฒนาภาคเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ
๑๐. ด้านการต่างประเทศ ประเทศเพื่อนบ้าน และภูมิภาค

ให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง กระจายรายได้และพัฒนาอย่างเท่าเทียม มีระบบนิเวศที่ดี สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ประเทศไทยเป็นประเทศรายได้สูงที่มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม เป็นศูนย์กลางด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ของภูมิภาคสู่ความเป็นชาติการค้าและบริการ (Trading and Service Nation) เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรกรรมยั่งยืน แหล่งอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ และมีนวัตกรรมสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

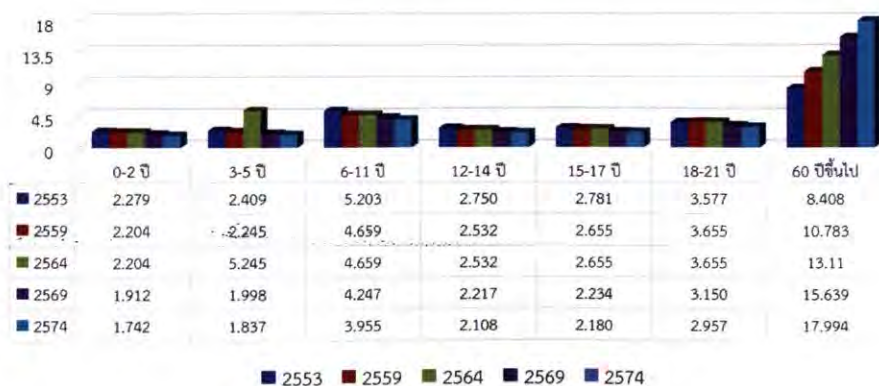

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร องค์การสหประชาชาติ ได้ประเมินสถานการณ์โครงสร้างของประชากรโลกว่า ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๔ – ๒๖๔๓ จะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุ โดยกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาจะมีระยะเวลาเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรค่อนข้างสั้นกว่ากลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่มีสภาพการณ์ “วิกฤตสังคมสูงวัย” มีปัญหาการขาดแคลนแรงงานในประเทศ และการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวมากขึ้น รวมทั้งส่งผลกระทบต่อความต้องการสินค้าและบริการสำหรับผู้สูงอายุมากขึ้น

สถานการณ์สังคมสูงวัยในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ประมาณการสัดส่วนผู้สูงอายุไว้ว่า ในปี ๒๕๕๘ จะมีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปถึงร้อยละ ๑๓.๘ ซึ่งถือว่าเป็นการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ และในปี ๒๕๖๘ จะมีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๒๐ หรือเข้าใกล้สังคมสูงวัยระดับสูงสุด

แผนภาพ ๑ โครงสร้างประชากร

แผนภาพโครงสร้างประชากร

การประมาณการของประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย

ประชากรอายุ 60 ปี

ปี 2553

8.4

ล้านคน

ปี 2583

20.5

ล้านคน

ประชากรอายุ 80 ปีขึ้นไป

1.0

ล้านคน

4.0

ล้านคน

การเป็นสังคมสูงวัยส่งผลให้อัตราการพึ่งพิงสูงขึ้น กล่าวคือ วัยแรงงานต้องแบกรับภาระการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องจำเป็นต้องเตรียมกำลังคนให้มีสมรรถนะเพื่อสร้างผลิตภาพ (Productivity) ที่สูงขึ้น การจัดการศึกษาจึงต้องวางแผนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีทักษะและสมรรถนะสูง และปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้บูรณาการกับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพร้อมรองรับการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง

อัตราการเกิดที่ลดลงส่งผลให้จำนวนนักเรียนที่อยู่ในวัยเรียนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องตามโครงสร้างประชากร ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อการจัดการศึกษา และการบริหารสถานศึกษาทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นการบริหาร และการวางแผนอัตรากำลังครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การบริหารจัดการห้องเรียน การจัดโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนการบริหารจัดการทรัพยากรและการเงินเพื่อการศึกษาที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ผลจากการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ สังคม และสถานการณ์ สังคมสูงวัยข้างต้น ส่งผลให้ทุกประเทศทั่วโลกกำหนดทิศทางการผลิตและ พัฒนากำลังคนของประเทศให้มีทักษะและสมรรถนะระดับสูง มีความสามารถ เฉพาะทางมากขึ้น ส่วนความต้องการกำลังแรงงานที่ไร้ฝีมือ และมีทักษะต่ำ จะถูกแทนที่ด้วยหุ่นยนต์และเทคโนโลยีใหม่ๆ มากขึ้น

การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนอง กับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคนดังกล่าว การจัดการศึกษาจึงมุ่งเน้น การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อให้มี ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศท่ามกลางกระแสแห่ง การเปลี่ยนแปลง

นอกจากนี้ การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ต้องแลกกับ ทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายและเสื่อมโทรม ส่งผลให้เกิดภาวะเรือนกระจก ภาวะโลกร้อน มลพิษต่อสิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีความถี่ และความรุนแรงมากขึ้น รวมทั้งความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าทางสาธารณสุขทำให้ประชากรมีอายุยืนยาวมากขึ้น ขณะเดียวกันก็ต้องเผชิญกับโรคระบาดและโรคอุบัติใหม่ที่มีความรุนแรง

และเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัย รวมทั้งประชากรวัยเด็กที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง

การรับวัฒนธรรมและค่านิยมที่มากับเทคโนโลยีและนวัตกรรม การบริโภคสินค้าและบริการผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย และรวดเร็ว ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมและพฤติกรรม ในการดำรงชีวิตภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม ความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี ขาดจิตสาธารณะ ขาดคุณธรรม จริยธรรม ขาดความรับผิดชอบ ขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ไม่เคารพ ในสิทธิและหน้าที่ ไม่ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ก่อให้เกิดความขัดแย้ง สร้างความรุนแรงและความไม่สงบ

ในขณะที่ระบบการศึกษายังไม่สามารถปรับเปลี่ยนให้ทันกับระบบ เศรษฐกิจของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันอย่างเสรี ไร้พรมแดน และเป็นพลวัต การพัฒนาการศึกษาของประเทศจึงไม่สามารถเป็นกลไกในการขับเคลื่อน การพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศได้ เป็นผลให้ประเทศไม่สามารถ ก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว อันเนื่องจากการบริหารและการจัดการศึกษาที่ไม่มีประสิทธิภาพ มีความสูญเปล่าของระบบการศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาขาดทักษะ ความรู้ ความสามารถและสมรรถนะที่ตรงกับความต้องการของตลาดงาน และการพัฒนาประเทศ ซึ่งระบบการศึกษายังไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้านโอกาส และความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษา ด้านความแตกต่างของคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาระหว่างสถานศึกษา ระบบการบริหารงานบุคคลครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีปัญหาทั้งด้านการผลิตและพัฒน การบริหารและการจัดการศึกษาที่รวมศูนย์อำนาจ ขาดความเป็นอิสระ คล่องตัวในการบริหารและจัดการศึกษาที่แสดงความรับผิดชอบต่อผู้เรียน

จุดเด่นของแผนฉบับนี้ เป็นแผนการศึกษาของคนทุกช่วงวัย
เป็นแผนที่ทุกหน่วยงานมาร่วมบูรณาการขับเคลื่อนแผน
ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ระดมแนวคิดจากทุกภาคส่วนเข้ามา
มีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาของชาติ

ผลการพัฒนาการศึกษาไทย

ปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘

ด้านปริมาณ :

จำนวนนักเรียน และนักศึกษาที่เรียนการศึกษาในระบบ ในภาพรวมลดลงเกือบทุกระดับ/ประเภทการศึกษา ยกเว้นระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ และปริญาตรีที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาในภาพรวมมีจำนวนลดลงเกือบทุกระดับการศึกษา/ประเภทการศึกษาเช่นกัน ยกเว้นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งประเภทสามัญ และอาชีวศึกษาที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น

ตาราง ๑ จำนวนนักเรียน/นักศึกษาในระบบ ปีการศึกษา ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘ หน่วย : พันคน

ระดับการศึกษา	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558
ก่อนประถมศึกษา	2,735	2,755	2,806	2,799	2,735	2,653	2,701
ประถมศึกษา	5,147	5,044	4,993	4,939	4,904	4,862	4,866
มัธยมศึกษา	4,746	4,833	4,716	4,585	4,513	4,381	4,307
มัธยมศึกษาตอนต้น	2,756	2,769	2,624	2,460	2,376	2,315	2,308
มัธยมศึกษาตอนปลาย	1,990	2,064	2,052	2,124	2,137	2,066	1,999
• สายสามัญศึกษา	1,240	1,309	1,352	1,397	1,438	1,398	1,344
• สายอาชีวศึกษา	750	755	740	727	699	668	654
อุดมศึกษา	2,398	2,470	2,393	2,391	2,431	2,374	2,409
ต่ำกว่าปริญญาตรี	382	393	352	323	316	313	344
ปริญญาตรี	1,768	1,812	1,825	1,845	1,882	1,843	1,852
สูงกว่าปริญญาตรี	248	265	217	222	233	218	213
รวมทั้งหมด	15,026	15,102	14,908	14,713	14,582	14,270	14,283

จำนวนครูและอาจารย์ ในช่วงปีการศึกษา ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘ ในภาพรวมเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มลดลงเกือบทุกสังกัด ยกเว้นสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีจำนวนครูเพิ่มขึ้นและเริ่มลดลงตั้งแต่ปี ๒๕๕๗

ตาราง ๒ จำนวนครู และอาจารย์ ปีการศึกษา ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘

หน่วย : พันคน

สังกัด	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558
กระทรวงศึกษาธิการ	636,156	650,768	631,048	632,019	632,400	611,842	602,510
สพฐ.	411,631	407,958	403,483	412,018	397,733	387,871	399,799
สกอ.	81,969	84,040	68,474	70,892	52,278	62,971	60,705
สอศ.	16,730	19,233	18,867	25,245	25,685	24,897	24,168
สป.ศธ.	125,826	139,537	140,224	123,864	151,704	136,103	117,838
กรมพลศึกษา	914	902	935	935	576	657	476
กรมศิลปากร	2,273	2,273	1,040	1,040	1,040	974	1,063
อปท.	32,646	85,764	89,187	88,260	84,577	97,443	88,984
กทม.	17,986	17,615	16,745	16,667	16,397	15,331	14,718
ทม.	52	40	54	54	54	53	53
ดชด.	1,833	1,387	1,642	1,641	1,628	1,648	1,727
รวมทั้งหมด	691,860	758,749	740,651	740,616	736,672	721,948	709,531

จำนวนสถานศึกษาที่เปิดสอนในช่วงปีการศึกษา ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘ จำแนกตามระดับ/ประเภทการศึกษา ในภาพรวม พบว่ามีจำนวนไม่แตกต่างกันมาก แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละระดับ/ประเภทการศึกษา พบว่าสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (สามัญและอาชีพ) มีจำนวนเพิ่มขึ้น ส่วนสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษาที่มีจำนวนลดลง

ตาราง ๓ จำนวนสถานศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘

หน่วย : พันคน

ระดับการศึกษา	ปีการศึกษา						
	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558
ก่อนประถมศึกษา	52,945	52,880	53,122	52,822	52,363	52,357	52,349
ประถมศึกษา	32,285	32,286	32,299	32,241	32,158	32,174	32,172
มัธยมศึกษา							
มัธยมศึกษาตอนต้น	11,290	11,453	11,614	11,588	11,619	11,964	11,623
มัธยมศึกษาตอนปลาย							
• สายสามัญศึกษา	3,409	3,437	3,587	3,453	3,610	3,894	3,618
• สายอาชีพศึกษา	891	880	906	925	941	963	964
อุดมศึกษา*	956	964	975	986	946	1,040	1,238
ต่ำกว่าปริญญาตรี	919	789	826	835	792	801	802
ปริญญาตรี	370	170	176	174	238	306	288
สูงกว่าปริญญาตรี	179	215	140	140	148	159	148
รวมทั้งหมด*	58,103	58,280	58,280	58,334	58,155	58,062	58,062

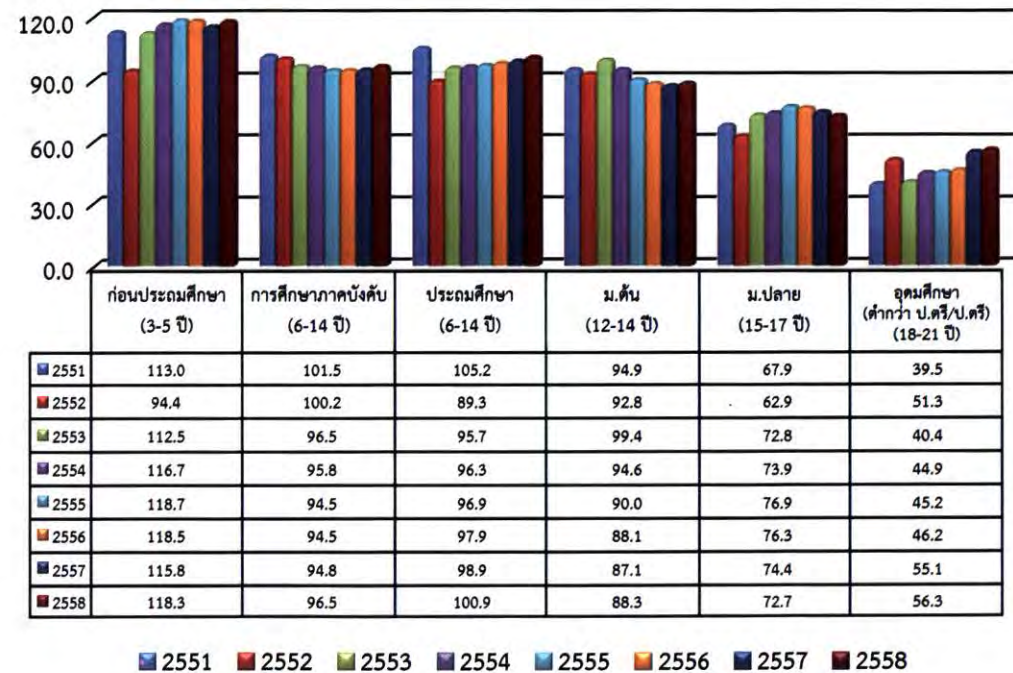
ด้านโอกาสทางการศึกษา :

ประชากรกลุ่มอายุวัยเรียนมีโอกาสเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (อนุบาล - มัธยมศึกษาตอนปลาย) เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากนโยบายโครงการเรียนฟรี ๑๕ ปี ของรัฐบาล ตามสิทธิที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยกเว้นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่อัตราการเข้าเรียนต่อประชากรช่วงอายุ ๑๒ - ๑๔ ปี มีแนวโน้มลดลง

แผนภาพ ๒ อัตราการเข้าเรียนของประชากรอายุ ๓ - ๒๑ ปี ปีการศึกษา ๒๕๕๑ - ๒๕๕๘

อัตราการเข้าเรียน

เด็กด้อยโอกาสและผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่ได้เข้าเรียน ในช่วงปีการศึกษา ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘ พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกระดับ การศึกษา โดยเฉพาะปีการศึกษา ๒๕๕๘ จำนวนเด็กด้อยโอกาสประเภทเด็กยากจน และผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษด้านปัญหาการเรียนรู้ และบกพร่องทางสติปัญญา ได้รับโอกาสเข้าเรียนมากที่สุด

แผนภาพ ๓ จำนวนเด็กด้อยโอกาสที่เข้าเรียน
จำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘

แผนภาพ ๔ จำนวนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่เข้าเรียน
จำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘

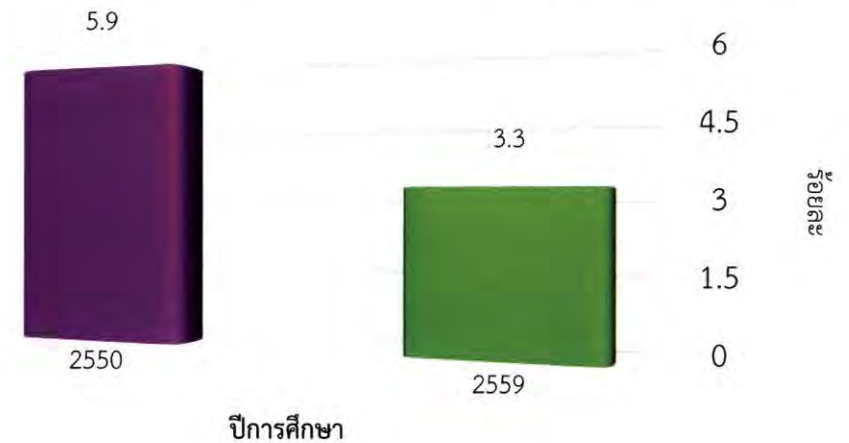
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงานที่มีอายุ ๑๕ - ๕๙ ปี ทั้งที่อยู่ในวัยเรียนและที่อยู่ในกำลังแรงงาน ในช่วงปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ พบว่า เพิ่มขึ้นจาก ๘.๘ ปี ในปี ๒๕๕๕ เป็น ๙.๔ ปี ในปี ๒๕๕๙

แผนภาพ ๕ จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยอายุ ๑๕ - ๕๙ ปี ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙

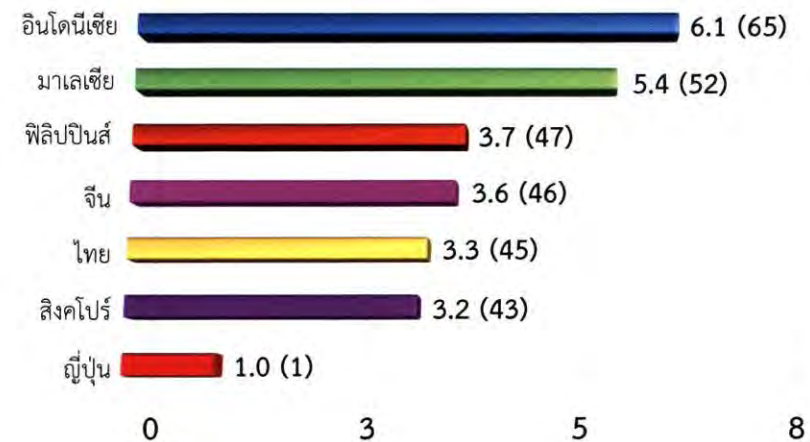

อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จากข้อมูลของ IMD พบว่ามีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ ๕.๙ ในปี ๒๕๕๐ เป็นร้อยละ ๓.๓ ในปี ๒๕๕๙ (อันดับที่ ๔๕ จาก ๕๘ ประเทศ) โดยในปี ๒๕๕๗ มีอัตราดีกว่าประเทศจีน ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยสามารถลดอัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ได้ค่อนข้างมาก หลังจากที่เคยอยู่ในอัตราที่สูงถึงร้อยละ ๕.๙ ในปี ๒๕๕๐

แผนภาพ ๖ อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป ปี ๒๕๕๐- ๒๕๕๙

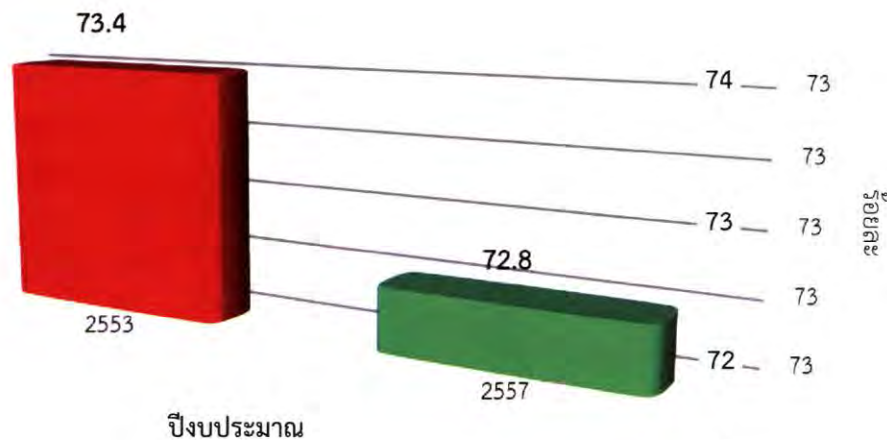
ข้อมูล IMD 2016

คุณภาพของการศึกษา

ร้อยละของเด็กแรกเกิดถึงอายุ ๕ ปี ที่มีพัฒนาการสมวัย พบว่าในช่วงปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๗ มีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย ซึ่งอาจเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง ขาดโอกาสเรียนรู้วิธีการเป็นพ่อแม่ที่ดี แม้ว่ารัฐจะได้ดำเนินการกำหนดนโยบายและแผนบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยร่วมกับหลายกระทรวงอย่างต่อเนื่อง แต่ผลลัพธ์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ

แผนภาพ ๗ ร้อยละของเด็กแรกเกิดถึง ๕ ปี ที่มีพัฒนาการสมวัย ปีงบประมาณ ๒๕๕๓ - ๒๕๕๗

คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในกลุ่มสาระหลัก ซึ่งเป็นการประเมินผลตามหลักสูตรในระดับชั้น ป.๖ ม.๓ และ ม.๖ พบว่าอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ คะแนนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางและต่ำ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนการศึกษานอกระบบ จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ การศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ด้านทักษะการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐานการประกอบอาชีพ ทักษะการดำเนินชีวิต และการพัฒนาสังคม พบว่า ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ และมีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะด้านความรู้พื้นฐานมีคะแนนค่อนข้างต่ำมาก

ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนเทียบกับนานาชาติทั่วโลกและในอาเซียน จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ในระดับสากลของ PISA ซึ่งมุ่งเน้นการประเมินความสามารถของนักเรียนในการนำสิ่งที่ได้เรียนในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตหรือสถานการณ์จริง พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ การรู้เรื่องการอ่าน และการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของนักเรียนไทยอายุ ๑๕ ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (OECD) ทุกวิชา โดยประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ ๕๕ จาก ๗๒ ประเทศ ต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์ และเวียดนาม ส่วนผลการประเมิน TIMSS ซึ่งเน้นการประเมินความรู้และทักษะตามหลักสูตรของนักเรียน พบว่า นักเรียนระดับชั้น ป.๔ คะแนนเฉลี่ยคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของไทยอยู่ลำดับที่ ๓๔ และ ๒๙ จาก ๕๒ ประเทศ ซึ่งต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์ โดยคณิตศาสตร์จัดอยู่ในกลุ่มอ่อนที่สุด ส่วนวิทยาศาสตร์อยู่ในกลุ่มพอใช้ ส่วนนักเรียนชั้น ม.๒ ของไทยได้คะแนนเฉลี่ยคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ อยู่อันดับที่ ๒๖ จาก ๔๖ ประเทศ ต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย โดยประเทศไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่มอ่อนที่สุด

ตาราง ๔ ผลการทดสอบของโครงการ PISA 2015

อันดับ	ประเทศ	วิทยาศาสตร์	ทักษะการอ่าน	คณิตศาสตร์
๑	สิงคโปร์	๕๕๖	๕๓๕	๕๖๔
๒	ญี่ปุ่น	๕๘๓	๕๑๖	๕๓๒
๔	จีน (ไทเป)	๕๓๒	๔๙๗	๕๔๒
๖	จีน (มาเก๊า)	๕๒๙	๕๐๙	๕๔๔
๘	เวียดนาม	๕๒๕	๔๘๗	๔๙๕
๙	ฮ่องกง	๖๒๓	๕๒๗	๕๔๘
๑๐	จีน (ปักกิ่ง-เซี่ยงไฮ้-เจียงซู-กวางตุ้ง)	๕๑๘	๔๙๔	๕๓๑
๑๑	เกาหลี	๕๑๖	๕๑๗	๕๒๔
ค่าเฉลี่ยนานาชาติ (OECD)		๔๙๓	๔๙๓	๔๙๐
๕๕	ไทย	๔๒๑	๔๐๘	๔๑๕
๖๓	อินโดนีเซีย	๔๐๓	๓๙๗	๓๘๖

ตาราง ๕ ผลการประเมิน TIMSS 2011 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔
และ TIMSS 2015 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

หน่วย : คะแนน

ประเทศ	คะแนนเฉลี่ย ป.4		
	คณิตศาสตร์		วิทยาศาสตร์
สิงคโปร์	606 (1)	เกาหลีใต้	587 (1)
เกาหลีใต้	605 (2)	สิงคโปร์	583 (2)
ฮ่องกง	602 (3)	ฟินแลนด์	570 (3)
จีน-ไทยเป	591 (4)	ญี่ปุ่น	559 (4)
ญี่ปุ่น	585 (5)	รัสเซีย	552 (5)
ไทย	458 (34)	ไทย	472 (34)

ประเทศ	คะแนนเฉลี่ย ม.2		
	คณิตศาสตร์		วิทยาศาสตร์
สิงคโปร์	601 (1)	สิงคโปร์	597 (1)
เกาหลีใต้	606 (2)	ญี่ปุ่น	571 (2)
จีน-ไทยเป	599 (3)	จีน-ไทยเป	569 (3)
ฮ่องกง	594 (4)	เกาหลีใต้	556 (4)
ญี่ปุ่น	586 (5)	ฮ่องกง	546 (5)
มาเลเซีย	465 (19)	มาเลเซีย	471 (23)
ไทย	431 (26)	ไทย	456 (26)

ในส่วนของคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชน พบว่า จำนวน คดีเด็ก และเยาวชน (อายุ ๑๐ - ๑๘ ปี) ที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีแนวโน้มลดลง แต่ก็ยังถือว่ามียังจำนวนมากพอสมควร โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

แผนภาพ ๘ จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๗

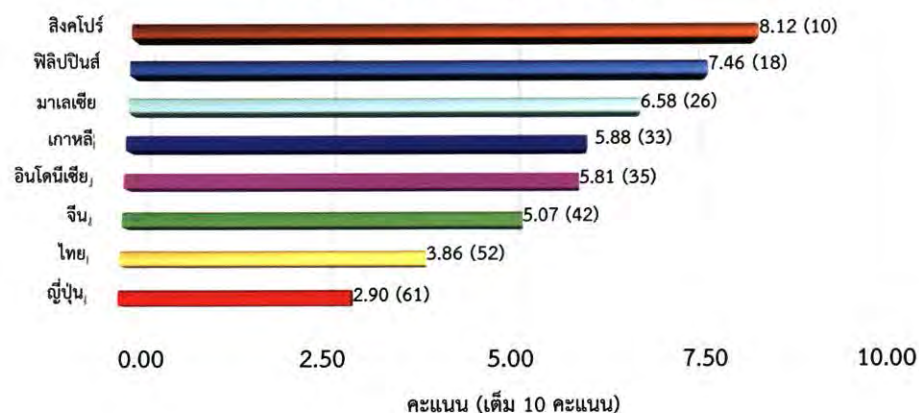

ทักษะด้านภาษาของแรงงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการของประเทศไทยและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จากข้อมูลของ IMD พบว่า คะแนนการประเมินทักษะภาษามีแนวโน้มลดลง ส่วนทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยแรงงานไทยมีทักษะด้านภาษา และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในอันดับที่ ๕๒ และ ๕๑ ในขณะที่ สิงคโปร์อยู่ในอันดับที่ ๑๐ และ ๙ มาเลเซียอันดับที่ ๒๖ และ ๒๗ ตามลำดับ

ทักษะด้านภาษาของแรงงานไทย

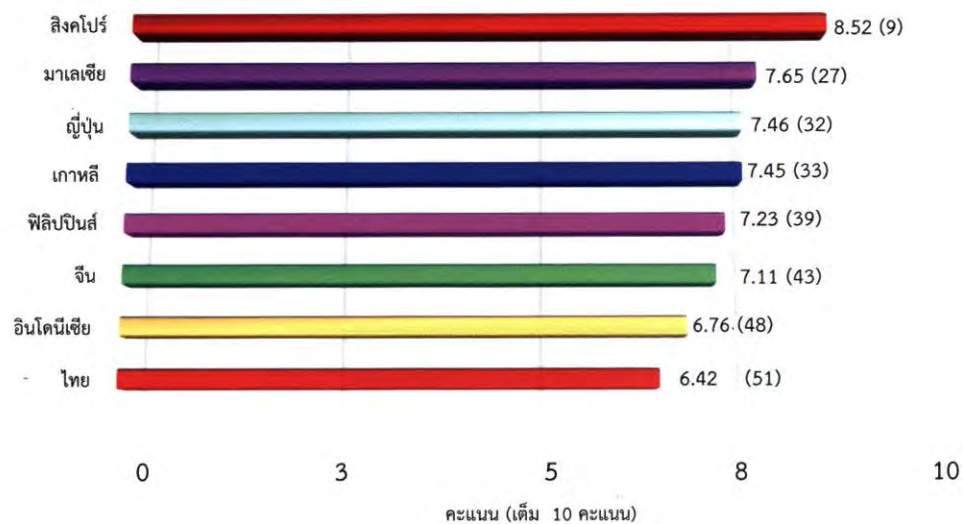
ทักษะด้านภาษาของแรงงาน ปี พ.ศ. 2559

แผนภาพ ๑๐ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ของแรงงานของ
ประเทศในเอเชีย ปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๙

ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของแรงงาน ปี พ.ศ. 2559

ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน

สัดส่วนจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนซึ่งมีผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า นอกจากสัดส่วนจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนในภาพรวมจะต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด (ระดับก่อนประถมศึกษาเท่ากับ ๓๐ : ๑ และระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เท่ากับ ๔๐ : ๑) ยังมีความแตกต่างระหว่างสถานศึกษาค่อนข้างมาก จึงควรกำหนดจำนวนผู้เรียนต่อห้องเรียนที่เหมาะสมทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ

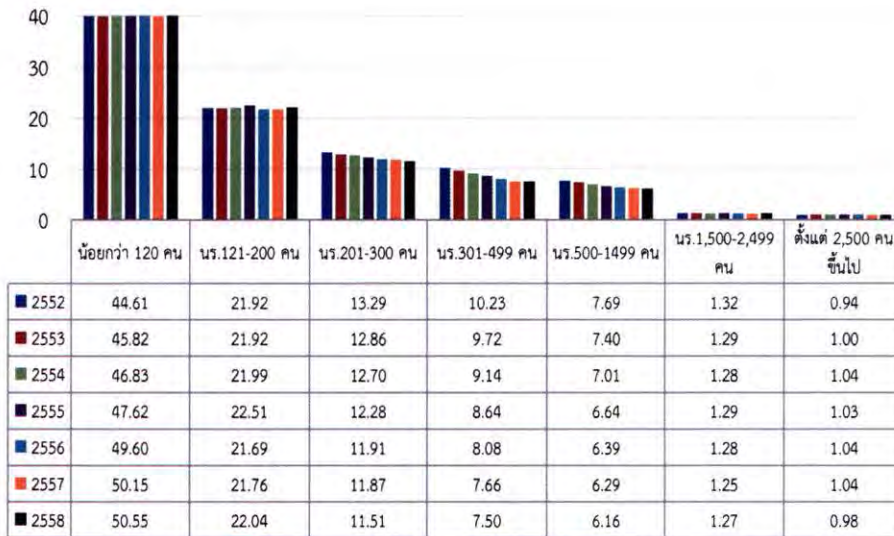
อัตราส่วนนักเรียนต่อครูซึ่งมีผลต่อการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมจำนวนนักเรียนต่อครูต่ำกว่าเกณฑ์ โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งเป็นผลจากจำนวนประชากรวัยเรียนที่ลดลง แต่จำนวนครูไม่สามารถลดลงเพื่อให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม แม้ว่าจะได้ดำเนินโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดในช่วงที่ผ่านมา รวมทั้งตัดอัตราครูที่เกษียณก็ตาม อย่างไรก็ตาม นอกจากพบปัญหาขาดแคลนครูในบางสาขาวิชา บางพื้นที่ที่ยังคงสภาพปัญหาที่ต้องบริหารจัดการด้านการบริหารงานบุคคลให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

การผลิตครูของสถาบันอุดมศึกษาเกินกว่าความต้องการของสถานศึกษา เนื่องจากสถาบันผลิตครูมุ่งผลิตตามศักยภาพและความสามารถของแต่ละสถาบัน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่ให้ความสำคัญกับปริญญามากกว่าความรู้ และสมรรถนะที่สนองตอบความต้องการของตลาดงาน ทำให้เกิดปัญหาครูเกินและขาดแคลนบางสาขาวิชา นอกจากนี้ ยังพบปัญหาการบริหาร และการจัดการด้านบริหารงานบุคคลของครูที่ส่งผลให้เกิดปัญหาครูไม่ครบชั้นในสถานศึกษาขนาดเล็ก ครูสอนในวิชาที่ไม่ตรงวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา ครูต้องรับภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากการสอนเช่น งานธุรการ งานการเงิน งานพัสดุ งานกิจกรรม เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อศักยภาพและสมรรถนะของครู ครูขาดความลุ่มลึกในเนื้อหาวิชาที่สอน ขาดทักษะ และสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดเล็ก (นักเรียนน้อยกว่า ๑๒๐ คน) มีจำนวนมากเกินไปและเพิ่มขึ้น ทำให้รัฐบาลจัดการทรัพยากรได้ไม่คุ้มค่า อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงโอกาสในการเข้าเรียนสำหรับผู้ที่อยู่ห่างไกลสถานศึกษาด้วย

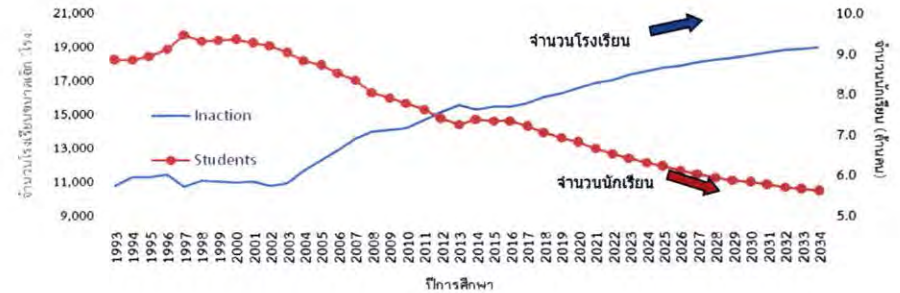
แผนภาพ ๑๑ ร้อยละของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาด ปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘

■ 2552 ■ 2553 ■ 2554 ■ 2555 ■ 2556 ■ 2557 ■ 2558

นอกจากนี้ ผลการศึกษาของธนาคารโลกได้สะท้อนให้เห็นว่า ผลกระทบจากโครงสร้างประชากรวัยเรียนที่ลดลง จะส่งผลให้จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า

แผนภาพ ๑๒ เปรียบเทียบจำนวนประชากรวัยเรียนและแนวโน้มจำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก ปี ๒๕๓๖ - ๒๕๕๙ และประมาณการปี ๒๕๖๐ - ๒๕๗๗

ผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยในระดับภูมิภาคเอเชียและระดับโลก จากข้อมูลของ QS University Rankings : Asia พบว่า ในปี ๒๕๕๙ มีมหาวิทยาลัยที่อยู่ใน ๑๐๐ อันดับแรกของภูมิภาคเอเชียเพียง ๒ แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อันดับที่ ๔๕) และมหาวิทยาลัยมหิดล (อันดับที่ ๖๑) ในขณะที่มาเลเซียติดอันดับ ๕ แห่ง สิงคโปร์ ๓ แห่ง ส่วนการจัดอันดับมหาวิทยาลัยระดับโลก จากข้อมูล QS World University Rankings 2015/2016 พบว่า มหาวิทยาลัยที่อยู่ใน ๕๐๐ อันดับแรกของโลก มีมหาวิทยาลัยของไทยเพียง ๒ แห่งเดิมเท่านั้น โดยมาเลเซียติดอันดับ ๕ แห่ง และสิงคโปร์ ๒ แห่ง (อีก ๑ แห่ง ที่ติดอันดับระดับภูมิภาคเอเชียไม่เข้าร่วมโครงการ)

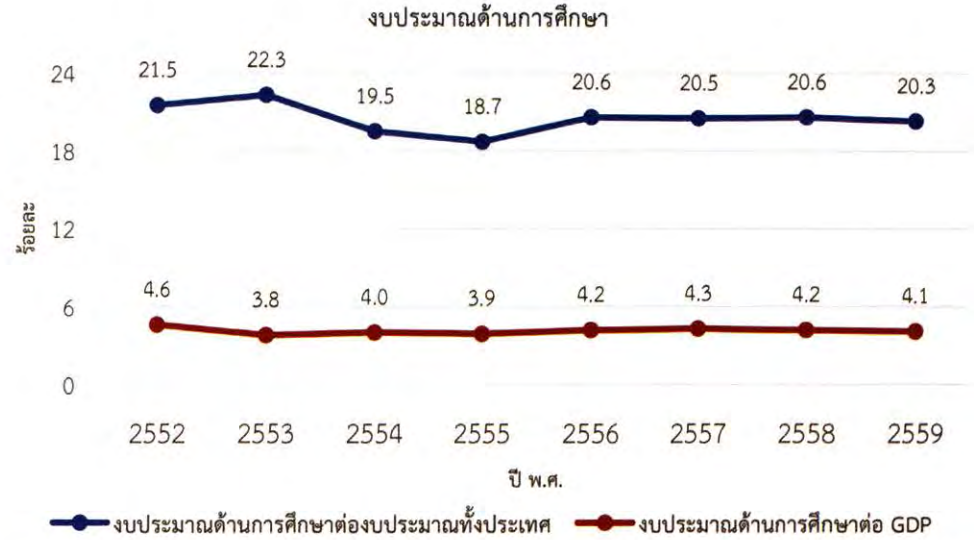
ตาราง ๖ มหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนที่ติดอันดับ ๕๐๐ อันดับแรกของโลก โดย QS World University Ranking ปี 2015/2016

อันดับ	อันดับ	ประเทศ	คะแนนรวม
๑๒	National University of Singapore (NUS)	สิงคโปร์	๙๔.๒
๑๓	Nanyang Technological University Singapore (NTU)	สิงคโปร์	๙๓.๙
๑๔	Universiti Malaya (UM)	มาเลเซีย	๖๒.๑
๒๕๓	Chulalongkorn University	ไทย	๔๖.๘
๒๘๙	University Sains Malaysia (USM)	มาเลเซีย	๔๓.๔
๒๙๕	Mahidol University	ไทย	๔๒.๖
๓๐๓	Universiti Teknologi Malaysia	มาเลเซีย	๔๑.๙
๓๑๒	Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM)	มาเลเซีย	๔๑.๓
๓๓๑	Universiti Putra Malaysia (UPM)	มาเลเซีย	๓๙.๗
๓๕๘	Universitas Indonesia	อินโดนีเซีย	๓๗.๗
๔๐๑-๔๑๐	University of the Philippines	ฟิลิปปินส์	ไม่ระบุ
๔๓๑-๔๔๐	Bundung Institute Technology (ITB)	อินโดนีเซีย	ไม่ระบุ

ที่มา : QS World University Rankings 2015/2016 (Quacquarelli Symond, 2015/2016)

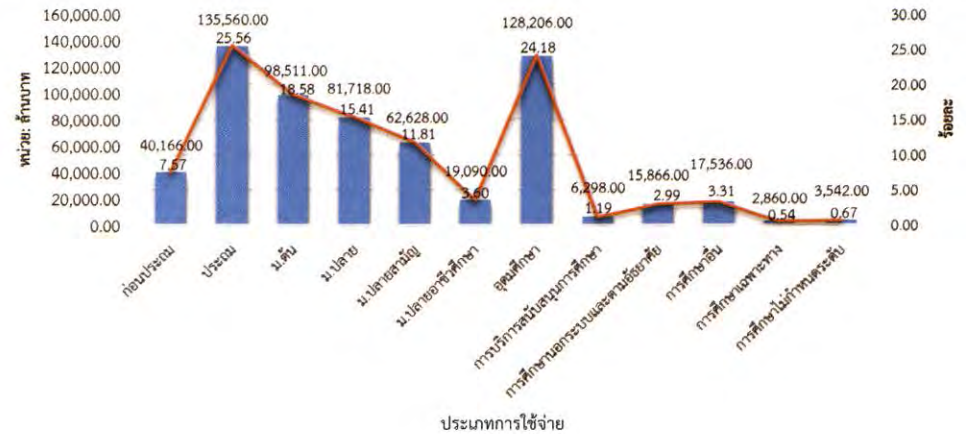

แผนภาพ ๑๓ ร้อยละของงบประมาณด้านการศึกษาคือผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และต่องบประมาณทั้งประเทศ ปีงบประมาณ ๒๕๕๒ - ๒๕๕๙

การใช้จ่ายงบประมาณด้านการศึกษาของภาครัฐ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ จำแนกตามระดับ/ประเภทการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายสำหรับการศึกษาคณะบังคับ

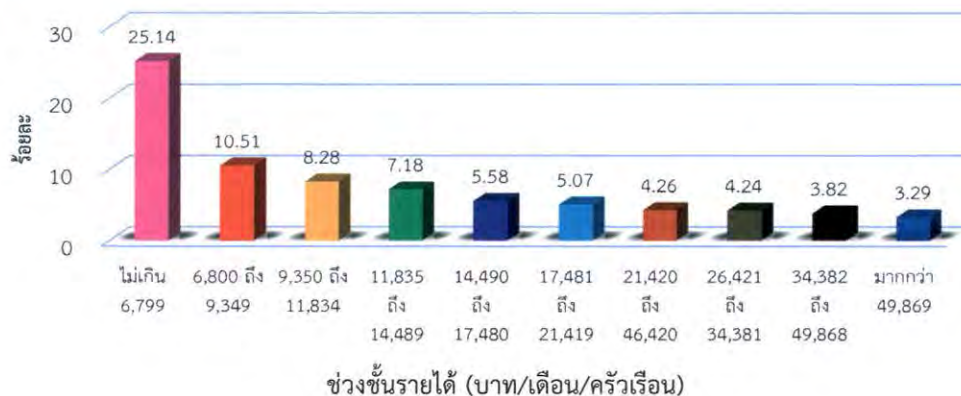
แผนภาพ ๑๔ ร้อยละค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา จำแนกตามประเภทระดับและสถานศึกษา ปีงบประมาณ ๒๕๕๗

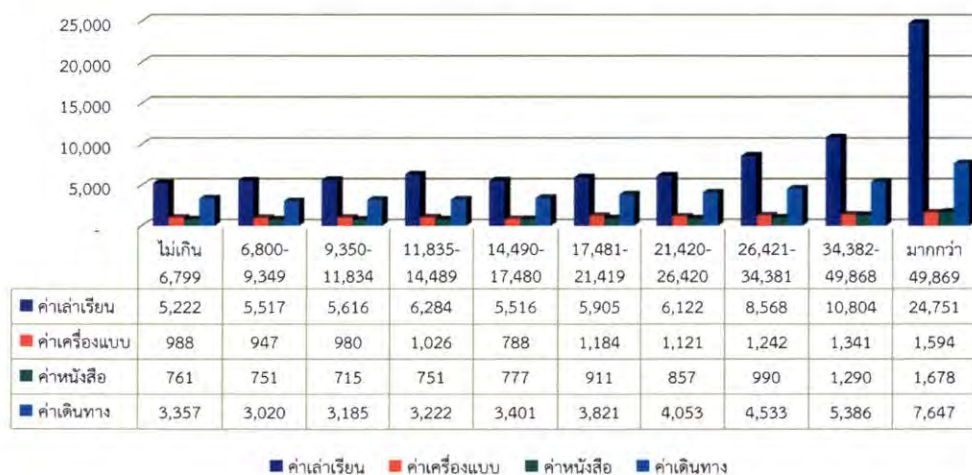
รายจ่ายด้านการศึกษาศรัวเรือนต่อรายได้ของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มชั้นรายได้ พบว่ากลุ่มครัวเรือนที่อยู่ในกลุ่มชั้นรายได้ที่ ๑ (กลุ่มที่ยากจนที่สุด) มีรายจ่ายเพื่อการศึกษาเมื่อเทียบกับรายได้คิดเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด และแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนที่อยู่ในชั้นรายได้ที่ ๑๐ (กลุ่มที่รวยที่สุด) ถึง ๗.๖ เท่า แสดงให้เห็นว่ากลุ่มครัวเรือนที่ยากจนรับภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษามากกว่ากลุ่มครัวเรือนที่ร่ำรวย แต่กลับได้รับคุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า (กลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจมีโอกาสเข้าถึงสถานศึกษาที่ดีและมีคุณภาพมาตรฐานมากกว่า)

แผนภาพ ๑๕ ร้อยละรายจ่ายด้านการศึกษาศรัวเรือนต่อรายได้ ปีการศึกษา ๒๕๕๘

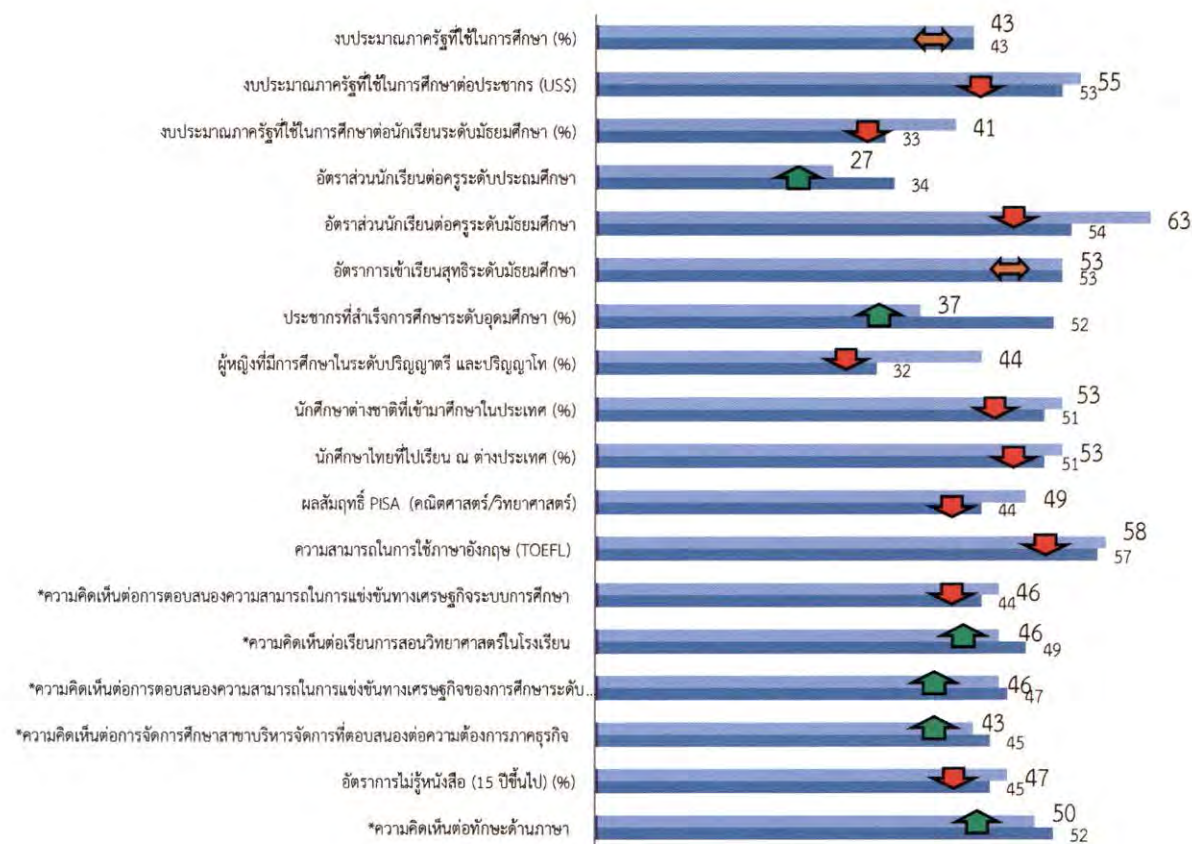
แผนภาพ ๑๖ รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน (บาท/เดือน/ครัวเรือน) จำแนกตามประเภทการใช้จ่าย ปีการศึกษา ๒๕๕๘

การพัฒนาการศึกษากับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

จากรายงานของ IMD ชี้ให้เห็นว่า ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยเทียบกับนานาประเทศมีอันดับลดลงตลอดในช่วง ๘ ปีที่ผ่านมา โดยปี ๒๕๖๐ ลดลงมาเป็นอันดับที่ ๕๔ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งมี ๒ ตัวชี้วัดที่อันดับลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๙ ได้แก่ ผู้หญิงที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท และอัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา ส่วนตัวชี้วัดที่ได้จากความคิดเห็นของผู้ประกอบการซึ่งเป็นข้อกังวลของไทยมาโดยตลอด กลับมีอันดับดีขึ้น แม้จะยังไม่น่าพึงพอใจเมื่อเทียบกับค่ามัธยฐาน

แผนภาพ ๑๗ ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของ IMD ปี ค.ศ. 2016 - 2017

ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยในเวทีเศรษฐกิจโลก โดย World Economic Forum (WEF) ชี้ให้เห็นว่า ในปี ๒๕๕๗ - ๒๕๕๘ ประเทศไทยจัดอยู่ในอันดับที่ ๓๗ จาก ๑๔๔ ประเทศที่เข้าร่วม หรืออยู่ในระยะ Development Stage ที่ ๒ จาก ๓ ระดับ เรียกว่า Efficiency - Driven ซึ่งหมายถึง ระยะของการพัฒนาที่มาจากกรณีประสิทธิภาพในกระบวนการผลิต ผลผลิตที่มีคุณภาพอันเนื่องมาจากค่าจ้างที่เพิ่มขึ้น มิใช่ราคาของผลิตผลที่เพิ่มขึ้น

หากพิจารณาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาในเวทีเศรษฐกิจโลก จากตัวชี้วัด ๑๐ ตัว พบว่า ในปี ๒๕๕๘ ตัวที่มีอันดับลดลงล้วนเป็นตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ ได้แก่ คุณภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา คุณภาพระบบการศึกษา คุณภาพการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ คุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา และความสามารถในการวิจัยและการให้บริการฝึกอบรม ในขณะที่อันดับตัวชี้วัดด้านการศึกษาของประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ต่างก็มีอันดับที่สูงกว่าไทยหลายตัว และเป็นที่น่าสังเกตว่า ประเทศเวียดนามซึ่งมีอันดับตัวชี้วัดด้านการศึกษา ๕ ตัวที่ดีขึ้นนั้น ล้วนเป็นตัวชี้วัดเดียวกันกับที่ประเทศไทยมีอันดับลดลง

สรุป

ผลการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยในช่วงปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘ ในด้านโอกาสทางการศึกษา รัฐมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนค่อนข้างมาก ส่งผลให้ประชากรในวัยเรียน รวมทั้งเด็กด้อยโอกาสและผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีโอกาสได้รับการศึกษาสูงขึ้น แต่ยังคงเข้าเรียนได้ไม่ครบทุกคนและมีปัญหาการออกกลางคันอยู่บ้าง นอกจากนี้ ประชากรที่อยู่ในวัยกำลังแรงงานแม้จะได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น แต่แรงงานที่มีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นยังมีอยู่จำนวนมาก จึงต้องเร่งสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และมีมาตรการต่างๆ ให้คนทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเพิ่มขึ้น เพื่อยกระดับการศึกษาของคนไทยให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ด้านคุณภาพการศึกษา ยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาก แม้ว่าเยาวชนจะมีการใฝ่หาความรู้เพิ่มขึ้น แต่ยังคงขาดความสามารถในการจัดการ การสังเคราะห์ข้อมูล และการนำไปใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ คุณภาพของกำลังแรงงาน (อายุ ๑๕ ปีขึ้นไป) แม้ว่าจะได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่ตรงกับความต้องการของตลาดงาน สถานประกอบการต้องการแรงงานที่ไม่ต้องใช้ทักษะสูงมาก ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่จบระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) แต่สัดส่วนของผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษายังคงน้อยกว่าประเภทสามัญศึกษา เนื่องจากมุ่งหวังเรียนต่อในระดับปริญญาตรี ทำให้มีการขาดแคลนแรงงานระดับกลาง ส่วนแรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปีแต่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน จึงยังมีผู้ว่างงานอยู่จำนวนมาก

ดังนั้น การจัดการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนและกำลังแรงงานที่มีทักษะและคุณลักษณะที่พร้อมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของภาคส่วนต่างๆ มากกว่าจัดการศึกษาตามความพร้อมของสถานศึกษา ต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนเป้าหมายการจัดการศึกษา และเพื่อการผลิตกำลังคนเข้าสู่ตลาดงานและการพัฒนากำลังคนเพื่อยกระดับคุณภาพกำลังแรงงานให้สูงขึ้น

ด้านประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและระบบ การจัดการที่ต้องได้รับการปรับปรุงเป็นลำดับแรก โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่มีจำนวนนักเรียนต่อห้องและจำนวนนักเรียนต่อครูที่เหมาะสม การผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพ การบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการศึกษาซึ่งได้รับค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ แต่ใช้จ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาครูค่อนข้างน้อย โดยงบประมาณส่วนใหญ่ที่ใช้จัดการศึกษามาจากภาครัฐ ภาคเอกชนยังมีส่วนร่วมน้อย และผู้ที่มีรายได้น้อยต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาค่อนข้างมาก

จึงต้องเร่งดำเนินการปฏิรูประบบการผลิต การพัฒนาครู และการบริหารงานบุคคลของครูให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาที่เชื่อมโยงกันเพื่อใช้ในการบริหารจัดการ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา กระจายอำนาจการบริหารจัดการไปสู่สถานศึกษาเพื่อความคล่องตัว ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดและสนับสนุนการศึกษา และปฏิรูประบบการเงินเพื่อการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ด้านขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยกับนานาประเทศ พบว่า มีแนวโน้มลดลง และต่ำกว่าประเทศอื่น โดยเฉพาะ สิงคโปร์ มาเลเซีย แต่เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดย่อยด้านการศึกษา พบว่า ตัวชี้วัดบางตัวมีแนวโน้มดีขึ้น โดยเฉพาะความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อความสามารถในการแข่งขัน

ระบบการศึกษาภายใต้เศรษฐกิจโลกที่แข่งขันเสรีและไร้พรมแดน เป็นความท้าทายที่ประเทศต้องเผชิญ

วิวัฒนาการที่ไร้ขีดจำกัดของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจและสังคมโลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความเป็นพลวัต เกิดกระแสโลกาภิวัตน์รอบใหม่ของการก้าวเข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of Things) ที่ทำให้พฤติกรรมของคนและการดำเนินชีวิตในสังคมต้องเปลี่ยนแปลงไป โดยที่ผู้ผลิตและผู้ซื้อสามารถซื้อและขายสินค้าและบริการได้โดยไม่ต้องพบกัน เกิดอาชีพใหม่ๆ และบางอาชีพที่เคยมีอยู่ต้องเลิกไป นับเป็นความท้าทายที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้สามารถยืนหยัดได้อย่างมั่นคงในเวทีโลก ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของทุนมนุษย์ ผ่านการศึกษาและการเรียนรู้ ให้เป็นพลเมืองที่ดี มีทักษะ ความรู้ความสามารถ สมรรถนะและคุณลักษณะที่สำคัญของคนไทยในโลกศตวรรษที่ ๒๑

ปัญหาและความท้าทายที่เป็นแรงกดดันจากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในประเทศที่เกิดขึ้น รวมทั้งปัญหาเชิงโครงสร้างและระบบการบริหารและการจัดการศึกษาที่เป็นจุดอ่อนและอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งสะท้อนถึงความแตกต่างของคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ระหว่างสถานศึกษา การผลิตกำลังคนไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ การขาดแคลนกำลังแรงงานระดับกลาง การว่างงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา การทำงานต่ำกว่าระดับ ตลอดจนความเหลื่อมล้ำในโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ซึ่งส่งผลให้ระบบการศึกษาไม่สามารถยกระดับชนชั้นของคนในสังคม และนำไปสู่การสร้าง ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้

ปัจจุบันระบบการศึกษาไทยยังไม่สามารถพัฒนาคนได้ตรงกับความต้องการของตลาดงาน ผลิตภัณฑ์และขาดแคลนในบางสาขา ส่งผลให้มีบัณฑิตว่างงาน แต่ประเทศกลับขาดกำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่ต้องการสำหรับการพัฒนาประเทศ

เมื่อเศรษฐกิจ สังคมโลกเปลี่ยนแปลง ประเทศต่างๆ จึงปรับตัวด้วยการพัฒนาการศึกษา เนื่องจากการศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาให้คนก้าวทันโลกและการเปลี่ยนแปลง แม้แต่สหประชาชาติยังกำหนดเป้าหมายด้านการศึกษาไว้ว่า “จะสร้างหลักประกันที่ทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพหรือการศึกษาที่ดีอย่างเท่าเทียมกันและมีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต”

ประเทศไทยจึงต้องตระหนักและเตรียมความพร้อม รวมทั้งต้องปรับเปลี่ยน การจัดการศึกษาและการเรียนรู้ให้สนองตอบความต้องการของคนทุกช่วงวัย โดยไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง และสามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

internet
of
things

คณะผู้ดำเนินการ

ที่ปรึกษา

ดร.กมล

รอดคล้าย

เลขาธิการสภาการศึกษา

บรรณาธิการกิจและจัดทำรูปเล่ม

นายชาญ

ตันติธรรมถาวร

ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา

นางเรืองรัตน์

วงศ์ปราโมทย์

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา

นางรัชณี

พิงพานิชย์กุล

ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผนการศึกษามหภาค

นางสาวชลาลัย

ทรัพย์สัมพันธ์

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นางสาวดวงดาว

ศิลาอาสน์

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

ผู้ประสานการจัดพิมพ์

นางสาวชลาลัย

ทรัพย์สัมพันธ์

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นางสาวดวงดาว

ศิลาอาสน์

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มนโยบายและแผนการศึกษามหภาค

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กำหนดส่ง

ที่ปรึกษา		
ดร.กมล		
บรรณาธิการ		
นายชาญ		
นางเรืองรัต		แผนการศึกษา
นางรัชณี		แผนการศึกษามหภาค
นางสาวชล		
นางสาวตว		
ผู้ประสานการ		
นางสาวชล		
นางสาวตว		
หน่วยงานที่รับ		
กลุ่มนโยบายและแผนการศึกษามหภาค		
สำนักนโยบายและแผนการศึกษา		
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา		

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
<http://www.onec.go.th>

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ ๑๔/๒๕๖๐
ISBN : ๙๗๘-๖๑๖-๒๗๐-๑๓๒-๙